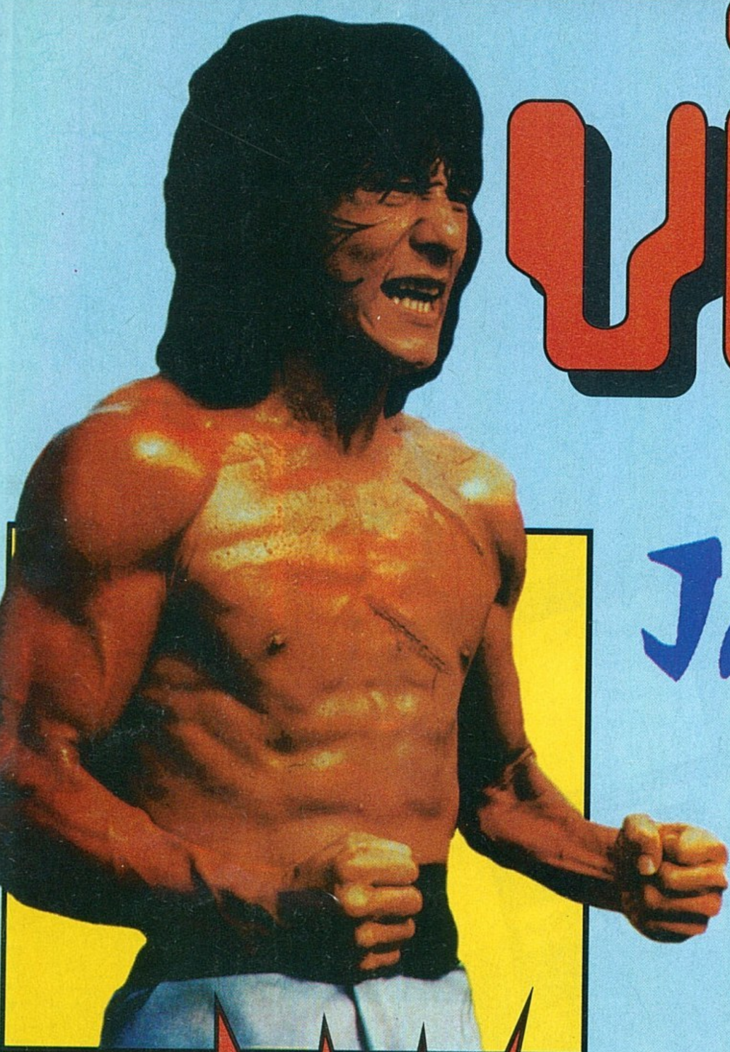
1992.
VIII. évf. 7. (60.) szám
Ára: 65 Ft

video magazin

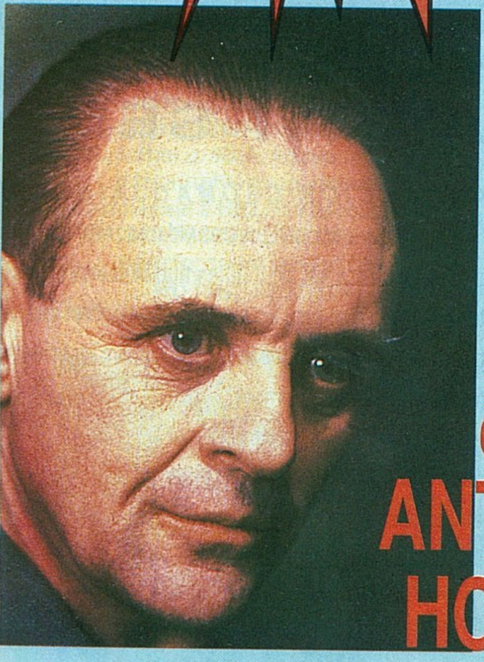

Jackie Chan a karate hercege

NYERJEN KAMKORDERT!

MELANIE GRIFFITH, az álomnő

Shakespeare és a kannibál: ANTHONY HOPKINS

Kedves Olvasó!

Az utóbbi időszakban Milánóból, Los Angelesből és Cannes-ból adhattunk tudósítást a jelentős szakvásárok film- és videópiaci újdonságairól, most Chicagóból, a Consumer Electronics Show-ról, a nagy amerikai videótechnikai újdonságokat felvonultató seregszemléről adhatunk friss híreket. Így egyebek mellett bemutathatjuk a kétobjektíves kamkordert, a színes videótelefont és az új divatkészüléket, a házi éneklést lehetővé tevő karaokét. Teszt-rovatunk e hónapban a színes televízióké, még a hagyományosaké, ám a következő számunkban már közelebbről is megismerkedhet a 16:9 képarányú legújabb fejlesztésekkel.

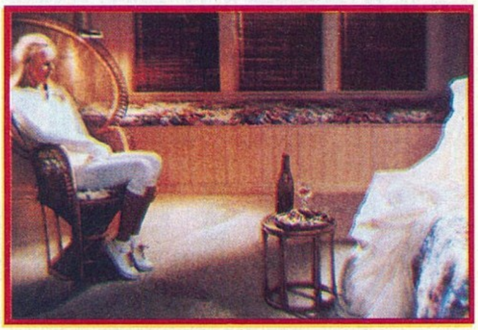
Több olvasónk is kérte levélben, hogy írjunk bővebben Anthony Hopkinsról, az újdonsült Oscar-díjasról, A bárányok hallgatnak című filmférfi főszereplőjéről. A kérést azzal a jó hírrel tudjuk teljesíteni, hogy az öt Oscart besöprő alkotás szeptembertől videón is látható lesz idehaza. Melanie Griffith, e havi sztárvendégünk viszont már több honi videóbemutató főszereplője is volt.

Továbbra is arra biztatom, Kedves Olvasó, játsszon velünk, vegyen részt rejtvénypályázatunkon, melyen helyes megfejtés esetén Önre is várhat a főnyeremény, egy értékes kamkorder! E hónapban itt a második forduló!

Falus Tamás

Főszerkesztő: Falus Tamás
Művészeti vezető: Czifferszky Attila
Képszerkesztő: Fejér Gábor
A szerkesztőség és levélcíme:
1027 Budapest, Csalogány u. 9–11.
Telefon: 201-0166, Telex: 22-5138
Fax: 201-1925
Kiadja a
Pergamen Rt®
Felelős kiadó:
Belán Gábor vezérigazgató
Nyomdai előkészítés:
HEPTA Electronics Grafikai Stúdió
Műszaki vezető: Maros Pál
Nyomás: Kossuth Nyomda
Fv.: Székely Károly vezérigazgató
Terjeszti a Magyar Posta
Előfizethető a Kiadónál,
bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR) 1900 Budapest, XIII., Lehel u. 10/A, közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR Postabank Rt. 219-98636, 021-02799 sz. pénzforgalmi jelzőszámra
HU ISSN 0237-5141

video magazin

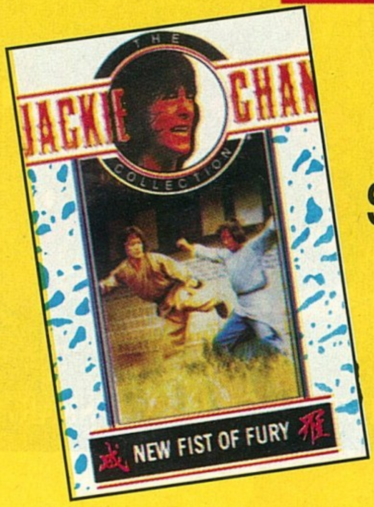

Az Ön szórakoztatására a Best Hollywood ajándéka:

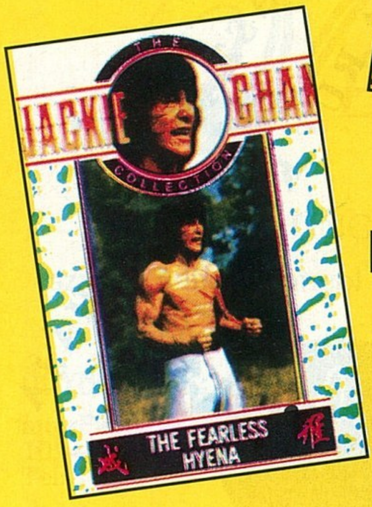
Szuperöklű fúria

Best Hollywood:
6701 Szeged, Pf. 1167
Telefon: 62-10-791, 62-25-799/34

A Best Hollywood kizárólagos forgalmazója a Video Nivó:
Budapest, Köztársaság tér 10. 1081
Telefon: 113-9837, 134-5426

Karate szellemirtó

Rettenthetetlen hiéna

Félmaréknyi kung-fu

VIDEA, ARTIC, MAGNUM JLX, LUX, VIP video, Viktória.

Videótékás barátaink, leendő új partnereink!

Szolgáltatásunkkal elsőként léptünk a hazai videópiacra, büszkén állíthatjuk, hogy jelenlegi konkurenseinkkel szemben a legnagyobb készlettel a **VIDEÓ NÍVÓ** ügynökségénél találkozhatnak, természetesen a kiadókkal azonos árakkal és feltételekkel. Folyamatosan bővülő kiadói kínálatunk újabb nevekkel gazdagodott, filmjeikkel emelve választékunk színvonalát. A filmek a megjelenés napján már nálunk is megvásárolhatók! **Számos film nyári akciós áron!**

Kizárólagos terjesztéssel csak a VIDEO NÍVÓ-nál a BEST HOLLYWOOD. Eddig kialakított jó kapcsolatainkat szeretnénk tovább ápolni, és új lehetőségeket teremteni a minél jobb és gyorsabb filmbeszerzésben. A **VIDEÓ NÍVÓ** új szolgáltatása az országban már öt helyen

Pécs: Rókus utca 3/a. I. emelet. Tel.: 72-33612
Szeged: Mérey utca 6/b. I. emelet. Tel.: 62-51687
Szombathely: Dimitrov krt. 2. Tel.: 94-21708
Debrecen: Kölcsey Művelődési Ház – Videotéka. Tel.: 52-17848
Salgótarján: Tanácsköztársaság tér 13. Szignál Shop

található képviseletünkkel, hirdetve a **VIDEÓ NÍVÓ** előkelő és rangos nevét. Egy helyen a forgalmazók áraival megegyező árakon és feltételekkel. Kérjük Kollégáinkat, fogadják bizalommal!

Irodánk új ajánlata: Részletfizetési kedvezmény!

Várjuk megrendeléseiket: telefonon, faxon, levél formájában és postai utánvéttel is!

Mi örömmel látjuk! Reméljük, szívesen jön!
Nem kell több kiadóhoz mennie, itt a **VIDEÓ NÍVÓ** ügynöksége!
Viszontlátásra!

VIDEO NÍVÓ

Cím: 1081 Bp., Köztársaság tér 10.
Telefon: 113-9837
Telefon/fax: 134-5426
Nyitva tartás: H–P 8–17-ig

Érdemes a TV műsorát néznie!

A közeljövő filmválasztékából:

1992. július 9.: Zsarucsapda
1992. július 16.: Orlac keze
1992. július 23.: Ki beszél itt szerelemről?
1992. július 30.: Kéz az árnyékben
1992. augusztus 6.: Vérrokonok
1992. augusztus 13.: A fogadóház
1992. augusztus 20.: A lövész éjszakája

Orlac keze

(Színes, szinkronizált francia film)

Egy szikével felszerelkezett őrült megpróbálja rákényszeríteni akaratát a film főhősére, aki természetesen menekülni próbál. Ez azonban balesethez vezet, melyben az őrült meghal, a zongorista pedig mindkét kezét elveszti. Mindez ragyogó alkalom egy sebésznek arra, hogy kipróbálja, milyen, ha egy halott keze pótolja az eredetit

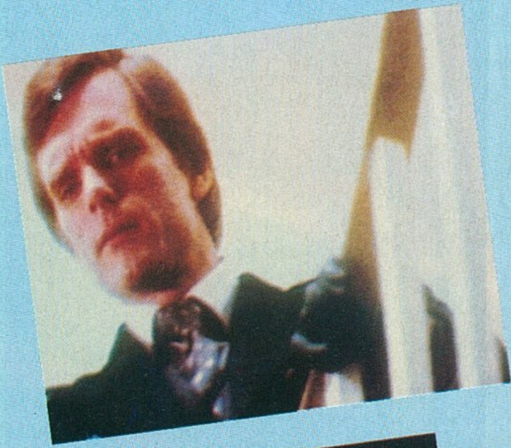
A fogadóház

A megnyerő külsejű fiatalember egy ködös éjszakán lerobban kocsijával az elhagyatott úton. Elindul a közeli fények irányába, mikor hirtelen felélmetes állat ugrik elé, és véresre harapja a lábát. Egy erdőszéli fogadóba menekül be, de még nem sejti, milyen lidérces éjszaka vár rá...

A lány szelleme

Richard Loncraine horrorfilmje, Mia Farrow-val a főszerepben ismét a TV-tévé műsorára kerül.

Egy anya különös történetében kiderülhet, hogy a kedves tekintet gazdája talán tudtán kívül a Sátán szolgálólánya, aki képzeletével öli meg azokat a férfiakat, akik akadályoznák kísérteties küldetésében...

Kéz az árnyékban

(Színes, szinkronizált francia film)

Catherina és Philip már hét éve ismerik egymást, ám a nő úgy érzi, nem bírja elviselni a feszültségeket, amelyeket kapcsolatuk okoz. A szakítás fájdalmainak enyhítésére barátnője elviszi egy vidéki kirándulásra, ahol különös jóslatokat hall...

A TRÜKK BIRODALMA

Molnár Miklós H.S.C.*

XII.

Sorozatunk a fotó- és filmtrükkök bőséges tárházából azokat az eszközöket, módszereket, fogásokat veszi sorra, amelyek videókamerához is alkalmazhatók. Ezeket az ismereteket azok a videósok is hasznosíthatják, akiknek nincs fotós vagy filmes „előéletük”

LÁTHATATLANNÁ TEVŐ TRÜKKÖK

Fekete háttér

A szereplő húzzon a fejére fekete csuklyát, kezére fekete kesztyűt, és álljon fekete háttér elé – a felvételen a *láthatatlan ember* hatását kelti. Az *1. ábra* A láthatatlan ember visszatér c. 1940-ben készített amerikai filmből való, melyben a láthatatlanságot nemcsak az itt illusztrált egyszerű fekete hátteres megoldással, hanem bonyolult vándormaszkeljárással is létrehozták.

Ha ilyen típusú trükköt videókamerával akarunk készíteni, arra törekedjünk, hogy a ruhák és a környezet *nagyon világos* legyen. Ez lehetővé teszi a blende kismértékű szűkítését, ami már elegendő, hogy a fekete csuklya vagy más takarnivaló jobban „bebukjon”, észrevétlenül olvadjon össze a fekete háttérrel. A háttér anyaga matt fekete papiros is lehet, de tanácsos árnyékban tartani. A szereplőre kerülő takarás feltétlenül fekete bársonyból készüljön.

Tárgyak levegőbe kerüléséhez szintén szükség van láthatatlanságra, amit vékony fekete huzalokkal vagy rúddal, és a mögé komponált fekete háttérrel érünk el. Ez utóbbi sötét árnyék is lehet, melyet a világítás kialakításával hozunk létre.

Fehér háttér

A tónusskála másik véglete, a fehér is alkalmas bizonyos felületek eltüntetésére. Az alábbi példa erre ad útbaigazítást. A *2. ábra* felvételét műteremben készítettem. Réka repülőszőnyege 1 méter magas emelvényre volt helyezve, melynek kamera felőli oldalára fehér papirost erősítettünk. Ennek megvilágítása (független volt a szereplőétől) ugyanolyan fényerősséggel és színhőmérséklettel történt, mint a fehér háttéré. A legjobb eredmény akkor érhető el, ha kissé túlvilágítjuk a fehér felületeket. Ha pontosan beszabályozzuk a két felület fényét, akkor összeolvadnak, és így a képen Réka repülőszőnyegével a levegőbe kerül.

1. ábra

2. ábra

HÁTTÉRVETÍTÉS

Hátulról vetítés

Elve abban áll, hogy egy áttetsző ernyőre (mattüvegre, fóliára vagy pauszpapírosra) hátulról álló- vagy mozgó képet vetítünk. Az ernyő előtt álló megvilágított szereplőt a kamera egyszerre veszi fel a vetített képpel.

A filmiparban a háttérvetítést elsősorban gazdasági megfontolások hozták létre a tízes évek elején. Azóta számtalan filmben vetítettek vonat és más járművek ablaka mögé elsuhanó tájat. A Metropolisban (1926) így jelenhetett meg a kép a távolbalátó készüléken, a King Kongban (1933) az óriásnak ható majommodelt és az élő szereplőket egyesítették a képen. A Bounty lázadóiban (1962) a szokásosnál nagyobb méretű háttérrel, három vetítőgép vetítette egymás mellé a háttérfilmet. A háttérvetítés más trükkel kombinálva is alkalmazható. Például egy fantasztikus filmben alkalmaztak olyan beállítást, ahol a színész kezében elfért partnere. A felvételhez hatalmas méretű, ujjait mozgatni tudó kezet építettek, és a háttérvetítő vásznat elé helyezték. A háttérre a színész felsőtestét vetítették, úgy, hogy egyik kezét lehagyták a képről. A műkéz pedig úgy volt beállítva, úgy nyúlt be kívülről a képbe, mintha hozzátartozna a vetített színészhez. Partnere pedig látszólag liliputi méretű lett, ahogy a hatalmas ujjak között szorongott. Így a két trükk alkalmazásával hihető látványt hoztak létre.

Hogyan alkalmazhatjuk a hátulról vetítést videófelvételhez? A kérdés valójában az, milyen technikával akarunk vetíteni.

Mozgókép csak akkor jöhet számításba, ha igényeinket erősen leszállítjuk. Minél kisebb filmméretről van szó, annál inkább előjönnek a módszer fogyatékosságai. Ezek a következők: a vetített kép ugrálása, oldalimbolygása – a film szemcsézete és a szalagon lévő szennyeződések, karcok megjelenése – a képváltozások aszinkronitása, mely lüktető (kissé elsötétedő és kivilágosodó) képet eredményez. E hibák kevésbé szembeszökőek, ha a háttérkép mozog. (Például kerékpáros mögé vetített elsuhanó utcakép.)

A hátulról vetítés régi problémája, hogy nem homogén az ernyő megvilágítása – a kép közepén erős világos, ún. *fénylő folt* látszik, míg a szélek egyre

* A szerző a Magyar Televízió 54 éves operatőre, a Hungarian Society of Cinematographers (H. S. C. = Magyar Operatőrök Társasága) tagja

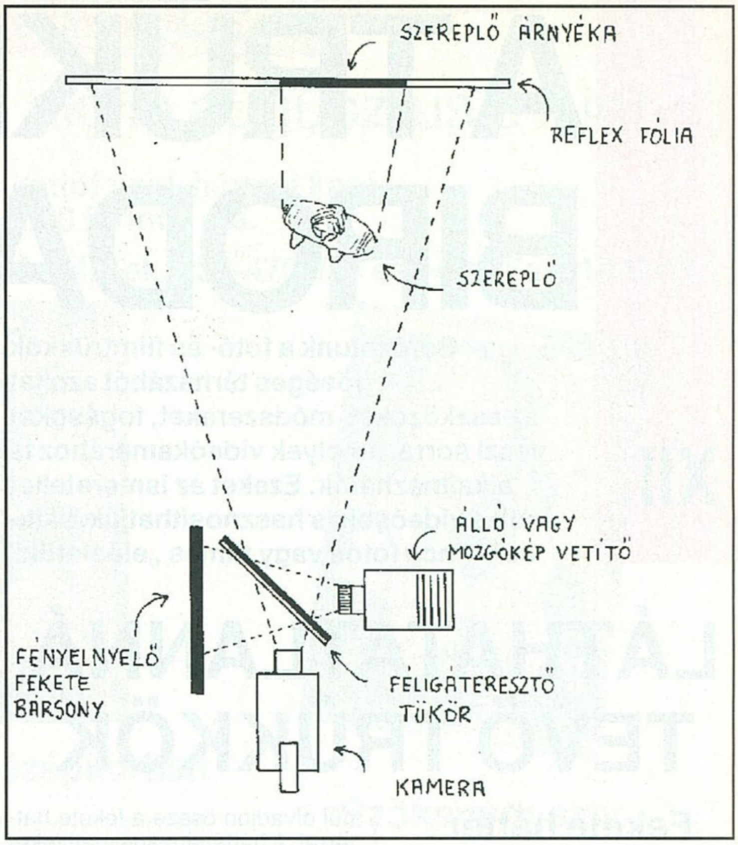
sötétedik. A hiba mértékét csökkenthetjük, ha a vetítőnél és a kameránál is teleobjektívet használunk. Megoldás lehet, hogy magával a szereplővel takartatjuk ki a túl világos foltot. Ha ez nem lehetséges, akkor a következő megoldást javaslom. A vetítőobjektív elé kb. 1/2 méter távolságban helyezzünk el hibátlan üveglapot, melynek közepét gyertyalánggal bekormoztuk. A megvalósításhoz sok türelem és némi óvatosság kell, mert a hőtől az üveg könnyen eltörik. Először csak rövid ideig és kis átmérőjű körben kormozzunk. Film nélkül indítsuk el a vetítőt, és a kamerával ellenőrizzük, milyen mértékben és területen szükséges a további művelet.

A hátulról vetítés miatt a film tükörképként látszik. Ha ez zavaróan hat, a vetítőfénybe közbe kell iktatnunk egy felületi tükröt. (A kétoldalt perforált 16 mm-es filmszalag és az alább következő diakeret megfordítható.)

Állókép, vagyis színes dia vetítésével csak mozdulatlan háttértéma jöhet számításba. A nagyobb képméret miatt jobb képminőséget kapunk. A fentebb felsorolt hibák, nehézségek itt nincsenek, egyedül csak a fénylő folt jelent problémát. Ennek megszüntetésére a kormozott üveg helyett azoknak ajánlom az alábbi módszeremet, akik otthonosak a fekete-fehér fotólaborálásban.

A cél olyan f.f. filmkocka, ún. fénykiegyenlítő maszkfilm előállítása, melynek közepén szürke folt van és a szélek felé egyre világosodik. A színes diával együtt vetítjük a maszkfilmet, melynek ha elegendően sötét a közepe, akkor a videófelvételünkön nem fog látszódni a fénylő folt. Leghelyesebb, ha a diakeret külső felére (az izzó felőli oldalra) ragasztjuk tixóval – így kissé életlen marad, és a dia élességét, kontrasztját sem rontja. Legegyszerűbben úgy készíthetünk maszkfilmet, hogy f.f. kemény fototechnikai síkfilmet nagyítógép fényével megvilágítunk fekete papír közepébe vágott (kb. 10 mm átmérőjű) kerek nyíláson át. Ügyeljünk arra, hogy a kör életlenül képződjön le. Több variációra van szükség – világosabbra, sötétebbre, kisebb-nagyobb átmérőjűre, hogy a megfelelőt vetítési próbával választhassuk ki. Ilyen maszkfilmet használtam a *3. ábrán* látható háttérvetítéses trükkhöz. Barbara mögött 1 méterre volt az 1,20x1,60 méter méretű pauzpapíros. Erre vetítettem hátulról a 24x36-os diát, mely a finnországi északi sarkkör közelében készült, egy *fehér éjszakán.* A *4. ábra* vetítés nélküli felvétel. Azt illusztrálja, ha a szereplő világításából semennyi nem jut a pauzra, tehát a fehér ernyő feketének látszódik, csak akkor kaphatunk briliáns háttérképet.

5. ábra

3. ábra

4. ábra

Elölről vetítés

Bár az elölről vetítés eljárására már a harmincas évek végén születtek szabadalmi bejelentések, az USA-ban csak az ötvenes években valósulhatott meg, amikor az ipar elő tudott állítani különleges hatású fényvisszaverő anyagot, a reflexfóliát. (Eredetileg tűzoltóruhának gyártották, nagy hővisszaverő képessége miatt.) Ha álló- vagy mozgóképet vetítenek rá, maximális fényességgel csak a vetítő irányába verődik vissza. A jelenséget a műanyag alapba ágyazott sok millió igen apró üveggyöngy okozza – ui. egy-egy üveggömb hátsó *fémes* görbülete homorú tükörként működik, és ez a beeső fénysugarat kb. százszorosan felerősítve ugyanabba az irányba veri vissza. Az eljárást eleinte tv- és fotóstúdiókban alkalmazták. A filmnél az igazi áttörést Kubrick filmje, a 2001 Űrodüsszeia (1968) hozta, melyben 12x27 méteres reflex, háttérre vetített, mely előtt a szereplők mozogtak.

Az elölről vetítés elvét az *5. ábra* alapján ismerhetjük meg. Ez az elrendezés videófelvételhez is alkalmazható. (A féligáteresztő tükörről ez évi márciusi számunkban írtunk.) A vetítési elvhez csupán annyit jegyzek meg, hogy a szereplő vetítőfénytől keletkező fekete árnyéka jól beállított rendszerrel nem látható, mert a szereplő kitakarja. Ha mégis látszódna, az annak a jele, hogy a vetítő és a kamera nincs közös optikai tengelyben (a kamera kicsit oldalról mögé néz) vagy a kamera és a vetítő nincs azonos távolságban a szereplőtől. Akkor is kontúrhiba keletkezik a szereplő körvonalánál, ha túlságosan eltávolodik a háttértől. Ekkor ui. egyre lágyabb peremű lesz az árnyéka, azaz megnő a mérete, és ezt már nem tudja a szereplő kitakarni. Akinek eddig ismeretlen volt a fóliára történő vetítés, már bizonyára feltette magában a kérdést: miért nem látszik a vetített kép magán a szereplőn?... – Nos, ez a reflexfólia tulajdonságának köszönhető, melyen mint említettem rendkívüli fényességgel jelenik meg a vetített kép. Ehhez a fénymennyiséghez kell leszűkítenünk a kamera blendéjét. A fóliáról visszaverődő fényhez képest a ruhán jelentkező (szintén a vetítő fénytől eredő) megvilágítás olyan csekély, hogy az már nem „exponálódik ki". Tehát a szereplőt akár sziluettként is felvehetjük. A hátulról vetítéshez hasonlóan, ennél a módszernél is korlátozott a világítási lehetőség – elölről nem világíthatjuk meg a szereplőt. Variózás lehetséges, de a kamerával csak annyira fordulhatunk el, amennyit a féligáteresztő tükör, ill. a reflexfólia háttérmérete megenged. Miután az általános használatra szolgáló kameraállvány forgástengelyeinek központja nem esik egybe az objektív optikai központjával (ez előbbre és magasabbra kerül) – ezért a kamera szélesebb elfordulásakor a szereplő egyik oldalán megjelenik az árnyéka. A reflexfóliára vetített álló- vagy mozgóképnél a korábban említett fénylő folt hiba nem fordul elő. Végül, a félreértések elkerülésére: a reflexfólia nem azonos a hazai fotókereskedelemben ismert gyöngyvászonnal.

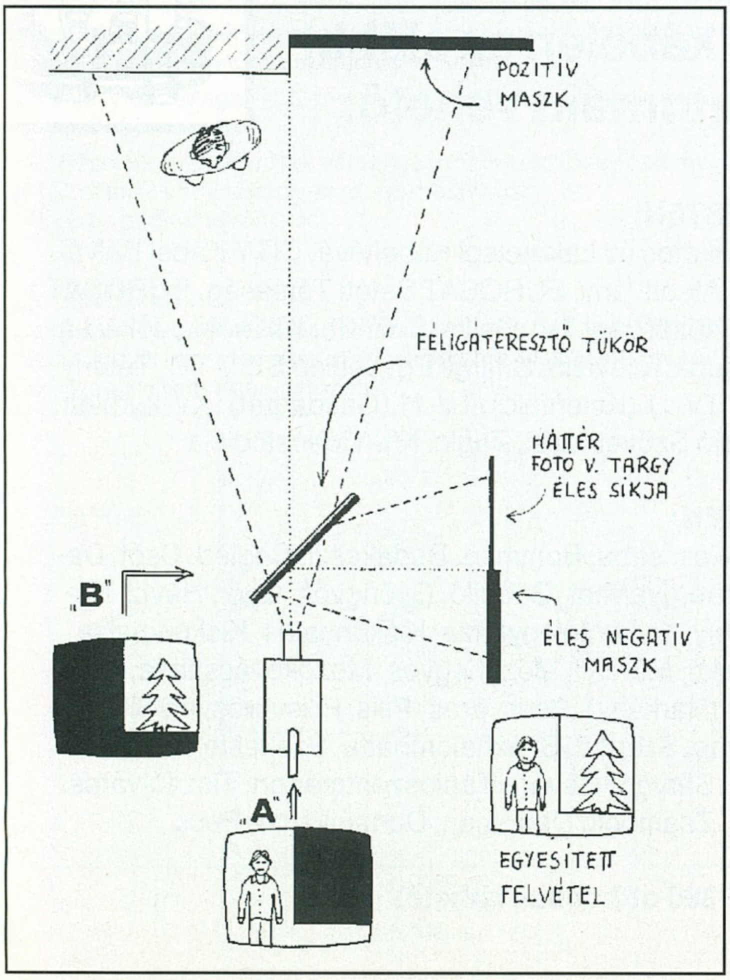
HÁTTÉR-BEHELYETTESÍTÉS

A 20-as évek elejétől egyre tökéletesebb kombinált filmtrükkök, ún. vándormaszkeljárások születtek, melyek kitágították az alkotói fantázia határát. A vándormaszkot a háttérvetítéshez hasonló cél hívta életre, azért, hogy annak korlátai nélkül lehessen alkalmazni. Hogy mennyire beváltotta a hozzá fűzött reményeket, mi sem bizonyítja jobban, mint az az „ügy", mely egy 1927-ben készült film kaliforniai bemutatója körül pattant ki. A kérdéses jelenetben egy lovas átvágtatott a közeledő robogó vonat előtt – és ezért vádat emeltek a producer ellen, mert veszélyeztette a színész és a ló életét. A lapok később persze azt is hírül adták, hogy a bíróság a vádemelést elejtette, mert kiderült – mindez egy új trükkeljárás: külön vették fel a vonatot és külön a lovast, a műteremben. Hogy ki tette a feljelentést, nem tudni – lehet, hogy maga a producer megbízottja? Ugyanis a film reklámjaként bevált.

A vándormaszkeljárás (egyre tökéletesebb változata) 1922-től napjainkig szinte valamennyi sci-fi és fantáziafilmben jelentős szerepet kapott.

A vándormaszkeljárás menetében nem fogunk elmélyedni, mert videókamerával nem utánozható a trükk laboratóriumban végzett háttér-behelyettesi része. Viszont az elvére szükségünk lesz.

Legyen példánkban most is a lovas az előtérben és a vonat háttérfelvételen. A lovas homogén háttérfelület előtt játszik, rendszerint kék színű ernyőt (blue-screen) használnak, de ha szükséges, sárga hátteret. Lényeges, hogy a szereplőn ne legyen a háttérrel azonos szín. A lovas felvétel előhívása után a cél két olyan fekete-fehér filmkép elérése, melynek egyikén a lovas teljesen fekete, a környezete pedig fehér – a másik filmen ennek fordított tónusai. Az előbbi, ún. pozitívmaszkkal *kitakarjuk* a vonat háttérjelenetből a lovas leendő helyét. A másik, ún. negatívmaszkkal viszont a vonat hátteret takarjuk el, hogy a lovas eredeti, tónusos felvételét beültethessük. Ez a két feladat egymást követő menetben vagy egyidejűleg is elvégezhető. A lovasmaszk és az általa kitakart terület képről képre változik, a szereplő mozgásának megfelelően, ezért vándormaszk (travelling matte) a neve.

6. ábra

7. ábra

8. ábra

Maszkos háttértrükk

A fent megismert pozitív- és negatívmaszk (másképpen: maszk és ellenmaszk) ellentétes takarási elvére épül az a módszer, amit videókamerával mi is megvalósíthatunk. Ezt állómaszknak nevezhetjük, mert az előtérnek csak az általunk körülhatárolt területére (pl. ablaküveg vagy nyitott ajtó kilátható részére) trükközhetjük be a tetszőleges témájú hátteret, ami lehet fotó, tárgy, vetített dia vagy film, esetleg személy is.

A *6. ábrán* láthatjuk a maszkos háttértrükk elvét. A féligáteresztő tükör egyszerre két felvételi irányt tesz lehetővé. Ezeket „A" és „B" iránnyal jelöltem. „A" felvételi irányban fal előtt álló szereplő látható, mellette, a jobb oldalon ablak, mely pozitív maszkkal (fekete papirossal) van takarva. „B" irányban (a tükörből nézve) a negatívmaszk (szintén fekete papirosból) a kép bal oldalán van. Természetesen a valóságban a jobb oldalra kell helyezni, mert a tükör felcseréli az oldalakat. A negatívmaszk mellett van a betrükközendő háttér. Ha a felvételhez erős fényünk van, a leszűkített blendével nyert nagy mélységélességgel lehetővé teszi, hogy közelre hozzuk a háttérnek szánt képet.

Így készült Piroskáról a *7. ábra*, melynek ablak mögötti New York-i háttere színes dia. A hátulról vetítés pauzra történt. Negatívmaszkra itt nem volt szükség, mert a vetített képen kívüli terület a pauzon elegendően fekete tónust adott. A kamera keresőjében a *8. ábra* szerinti ablakot látjuk, mely a pozitívmaszkkal van takarva (fekete papiros az üveg mögött). A cél, hogy a betükrözött negatívmaszk kontúrja a pozitívmaszk kontúrjával érintkezzen. Hibás beállításnál fekete vagy világos kontúrhiba keletkezik a háttérnél. Ezért a keresőbe nézve kell irányítanunk segítőtársunkat a háttér képének elhelyezésére.

A maszkos háttértrükk előnye a háttérvetítéses eljárásokhoz képest, hogy a szereplő világítása tetszőleges irányból, szemből is történhet. Korlátja, hogy a kamerával nem lehet mozogni és a szereplő nem kerülhet a maszkolt térfélre, mert itt *áttetszővé* válik! Ami persze nem minden esetben hiba, mert ezáltal egy újabb trükk lehetősége nyílik. Hasonló ez a hatás, mint a Ghost c. filmben, ahol a főhős teljesen veszélytelenül behajol a mellette elrobogó földalattiba. A trükköt blue-screen eljárással vették fel.

Következik A trükk birodalmának XIII. (befejező) része, az elektronikus háttérbekeverés, az amerikai éjszaka és a világítási trükkök.

A TRÜKK BIRODALMÁNAK REJTVÉNYE!

EZ AZ ITT NOKIA

V–8 300-as

kamkorder a főnyereménye háromrészes rejtvénypályázatunknak, mely a XIII részes A trükk birodalma című sorozatunkhoz kapcsolódik. A helyes megfejtők között **30 darab Maxell 180 perces VHS kazettát** is kisorsolunk.

Önnek nincs más dolga, mint helyesen válaszolni három fordulón át a rejtvény kérdéseire. A kérdések alatt öt lehetséges feletetet talál, melyek közül csak az egyik helyes. Válassza ki a helyesnek ítélt választ, és sorszámát írja be az oldal alján található szelvény megfelelő sorába. Ha figyelemmel kísérte és kíséri a sorozatot, a kérdésekre könnyen tud felelni!

Figyelem! Kérjük, hogy a kitöltött szelvényt **ebben a hónapban még ne küldje be,** hanem várja meg a következő forduló kérdéseit is, s a júniusi, júliusi és augusztusi számunkban megjelent szelvényeket kitöltve, azokat **egyszerre** juttassa el szerkesztőségünkbe borítékban, vagy levelezőlapra felragasztva, 1992. szeptember 15-ig. Pályázata csak ebben az esetben lesz érvényes. A sorsolást szeptember második felében tartjuk, a nyertesek névsorát és a helyes megfejtést októberi számunkban közöljük.

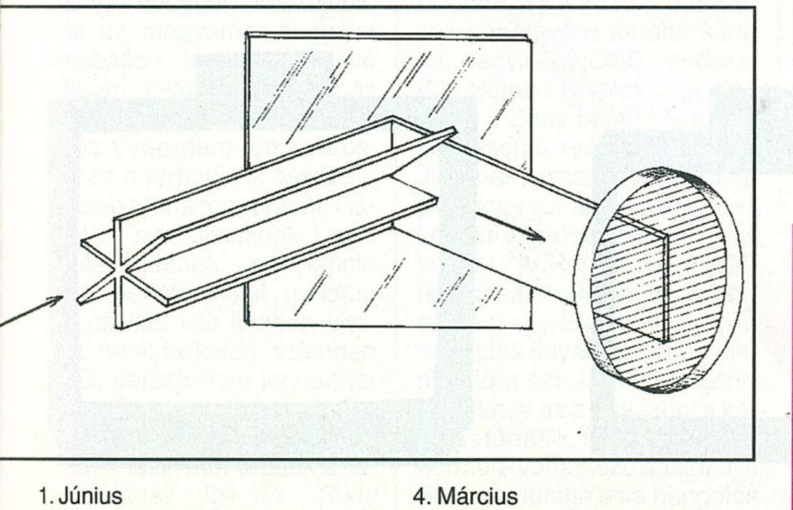
Címünk: Video Magazin szerkesztősége, 1027 Budapest, Csalogány u. 9–11.

A Video Magazin korábbi példányai a szerkesztőségben megvásárolhatók vagy telefonon megrendelhetők.

Sikeres játékot kívánunk!

„A" KÉRDÉS:

Lapunk trükk sorozatában két alkalommal is írtunk a *polárszűrő* alkalmazásáról. Melyik hónapban szóltunk erről *legutóbb?* Jelölje meg az alábbiak közül a helyes válasz *sorszámát.*

1. Június
2. Február
3. Április
4. Március
5. Május

„B" KÉRDÉS:

A Walt Disney egyik produkciójában a liliputi méretű király asztalon állva osztogat parancsot. A felvétel távlati egyesítés trükkel készült. Ha ilyen típusú trükköt videókamerával forgatunk, a felsorolt párosítások közül melyik ad *optimális* eredményt? Jelölje meg az alábbiak közül a helyes válasz *sorszámát.*

1. Leszűkített blende – varió nagylátószögű helyzetben
2. Kinyitott blende – varió telés helyzetben
3. Leszűkített blende – varió tetszőleges látószögű helyzetben
4. Kinyitott blende – varió tetszőleges látószögű helyzetben
5. Tetszőleges blende – varió tetszőleges látószögű helyzetben

„C" KÉRDÉS:

A videókamerával készített kalandos történetben István kalózvezért alakít, aki a trükktől válik félelmetessé. Ki volt az a *filmoperatőr,* akinek trükk-alapelvéből cikksorozatunk szerzője ezt az újabb trükköt kifejlesztette? Jelölje meg az alábbiak közül a helyes válasz *sorszámát.*

1. Georges Méliès
2. Eugen Schüfftan
3. Albert J. Smith
4. J. Stuart Blackton
5. Ismeretlen nevű

A 30 db kazetta az A.C. Telecom Agroconnect – Kereskedelmi Kft. ajándéka. (Címük: 1125 Budapest, Szarvas Gábor u. 1. T.: 1762-363)

1992. július
II. forduló

A	B	C

TESZT

A mérések a Magyar Elektrotechnikai Ellenőrző Intézet laboratóriumában készültek. A tesztet összeállította és az értékeléseket készítette Géczy Géza

Örök változásban

A televíziótechnikában látszólag csendesebben zajlik az élet, mint a kamkorderek vagy a videók világában, és a nagy ugrást az évek óta ígérgetett és a kísérletinél már egy fázissal előbbre tartó HDTV jelenti. Míg a videómagnók és kamkorderek rendszerfejlesztésében, konstrukcióiban elvitathatatlan a japán hegemónia (az európai gyártók nevével fémjelzett készülékek nagy részében is japán elektronika és mechanika dolgozik), addig tv-technikában Európa, felvéve a kihívást, önálló utat jár. Így más vonalon indult el a HDTV fejlesztése, s a meglévő technikák és technológiák tökéletesítése is szuverén módon történik.

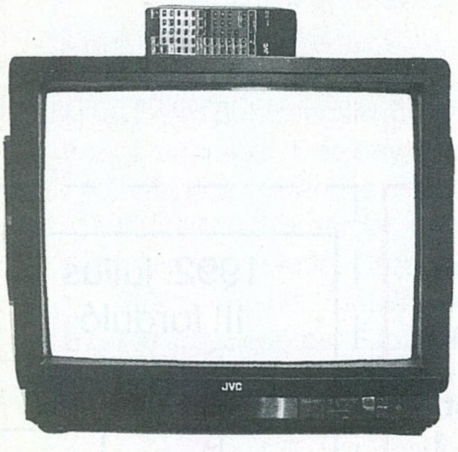
E műszaki tartalommal töltődött konkurenciaharc eredményezte a szolgáltatások mind szélesebb skáláját, a csatlakoztatások bőbeszédűségét, az egyre univerzálisabb használhatóságot, az elektronikus áramkörök korszerűsítését és nem utolsósorban a napjaink leglátványosabb ugrásait jelentő újabb és újabb képcsőtípusok fejlesztését.

●

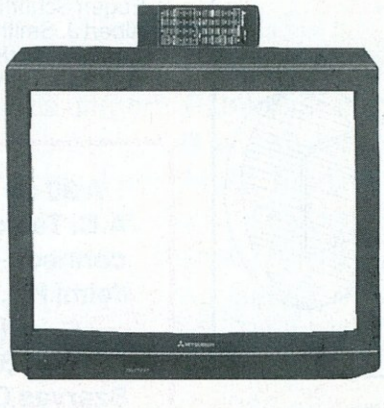
Ez utóbbiaknál a fejlesztések a mind sarkosabb és laposabb (FST) kivitelű, nagyobb fényerejű képcsövek irányába tolódtak, melyek nappali fény mellett is jó képet adnak. Ez viszont nagyobb „meghajtással", vagyis megnövelt sugár- (elektron) árammal jár. Ezek a képernyő színpont hármasait gerjesztő és ezáltal fényemissziót létrehozó elektronsugarak útjuk során az ún. árnyékmaszk résein vagy lyukain repülnek keresztül. E piciny ablakok biztosítják, hogy mindig az a három fénypont legyen gerjesztve, amely a képelem létrehozásában szerepet játszik. Eközben azonban az elektronok egy része beleütközik a maszkba, és áramával felmelegíti azt. A felmelegedett fém viszont tágul, elmozdul, és az elektronsugár nem oda talál, ahova kell. Ez viszont hamis színeket, ún. színtisztasághibát okoz. Ennek kivédésére – bár a gyártók ezt a hibát nem szívesen ismerik el – elsősorban 63 cm felett – a Philips, a Thomson, de más gyártók is bevezették a sokkal kisebb hőtágulású anyagból készült maszkokat. Ez az anyag az *invár*. Ilyen invár anyagot használ az új Matsushita képcsőcsaládjában a Panasonic is.

●

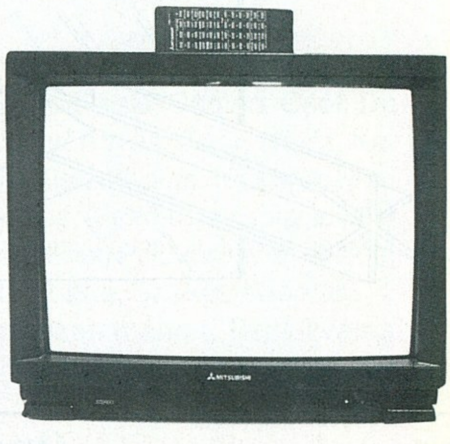
A képvisszaadás minőségét nagymértékben az fogja meghatározni, hogy az alapszínek milyen telítettséggel, a keverékszínek milyen széles tartományban, milyen kontrasztviszonyok mellett tudnak „megszólalni", miközben a fókuszálás az egész képernyő felületén jó, és az elemi képpontok a minél jobb felbontást nyújtják. Az új Matsushita képcsőben éppen ezek biztosítására változott a fókuszáló rendszer és a maszk, ami nagyobb, 700 sor feletti bontást ad, de változott a fénypor is, amely teltebb vörösszín-visszaadást eredményez, és módosult a képernyő üvege, biztosítván a nagyobb kontrasztot és a fekete szín mélyebb átvitelét. A *Panasonic TX-26TIEE*-ben ilyen a képcső. A *Sony* Trinitron képcsöveinél is előrelépés történt. Új képcsőcsaládja a Hi Black Matrix nevet viseli, mely a korábbi, szintén javított fókuszálású és nagyobb bontást nyújtó képcsőcsaládtól az alacsonyabb transzmissziós képernyőüvegben tér el, ami még csillogóbb kontrasztú képet ad világos környezet mellett is. Az új készülékcsalád típusjele... 25K-ra végződik, így a most tesztelt készülékek közül a KV-X255IK-ban van Hi Black Matrix rendszerű képcső. A hangsúly tehát a Hi (High) jelzésben van. Tesztünk többi szereplője is Black Matrix rendszerű, vagyis növelt kontrasztú. ●

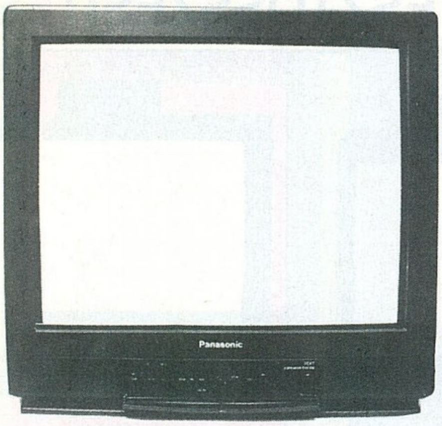
JVC AV-5250ET

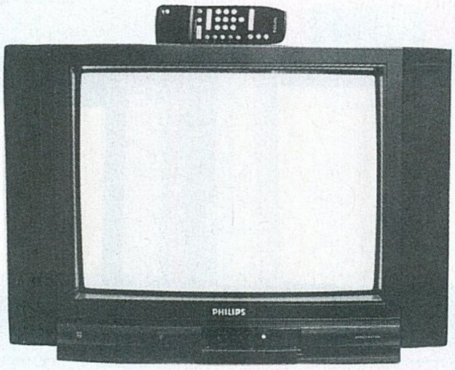
MITSUBISHI CT-2525EET

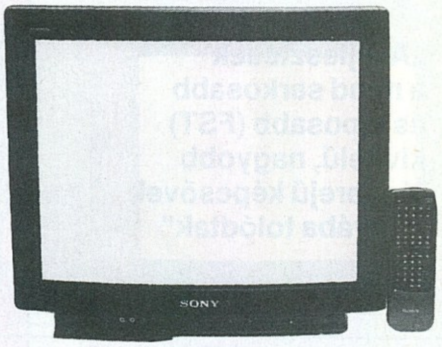
MITSUBISHI CT-2555EST

PANASONIC TX-26TIEE

PHILIPS 25ST2452/42B

SONY KV-X2531K

SONY KV-X2551K

A készülékek jelzéséből következően a most áttekintett típusok 25 collosak, vagyis 63 cm-esek. E kategóriát a közepes méretű lakások optimális méretének tekinthetjük, és ez az osztály általában már rendelkezik azokkal a tulajdonságokkal, melyek a teljesebb felhasználási kényelemhez járulnak hozzá. A 63 cm-es képernyőátló valójában csalóka, mert ez a képcső külső üvegballonméretére vonatkozik. A látható méret csak 59 cm körül van! A képcsövek ugyanis elég vastag üvegből készülnek, amit az magyaráz, hogy az üvegballon belsejében lévő vákuum miatt a légnyomás terhelése számottevő, és ha az az üveg nem lenne erős, már ez a terhelés is össze, illetve be tudná roppantani. Ráadásul üzembiztosnak, „robbanásvédettnek" kell lennie külső behatásokkal (például egy családi vita közben eltévedt hamutartóval) szemben is. Ez persze nem jogosít fel senkit sem arra, hogy ne bánjon óvatosan a képcsővel.

Hét készüléket tettünk a laborasztalra, így a *Sony KV-2531*-es típusát is beválasztottuk a mezőnybe, de a többi szereplő neve is szépen cseng: a *Philips*től a *25 ST 2454/42B*, a *JVC*-től az *AV–5250ET*, míg a *Mitsubishi*től a *CT–2525 EET* és a *CT–2555 EST* debütált.

Mintáink közül a JVC, a 2555 EST Mitsubishi, a Philips és a két Sony sztereó hangvisszaadásra is alkalmas, míg a Panasonicban ugyan két előre sugárzó hangszóró van, de ezek monóban szólnak, s szintén monó hangja van a 2525-ös Mitsubishinek is.

Ma már nem tartozik az igazi szenzációk közé a beállítások képernyőre történő kiírása, vagyis az OSD rendszer (On Screen Display). Így dolgozik a Sony és a Mitsubishi, és hasonló rendszere van a JVC-nek is azzal a különbséggel, hogy az alapbeállításhoz képesti eltéréseket számokkal jelzi ki. A Panasonic menürendszert alkalmaz, így a képernyőn egyrészt követhető a hangolás folyamata, megjeleníthető a szín- és a hangnorma, illetve az a sáv, ahol a keresés történik. E csatornára és normára vonatkozó adatokat a Sony is mutatja és a hangolás menetét kijelzi a többi típus is. A Panasonic további menüjében a képbeállításokat írja ki, és külön menüje van a hangszínbeállításokra is. Menü rendszerben lehet beszélgetni a Philipsszel is. Külön tábla szolgál a különböző további menük, így a kép- és hangjellemzők kiválasztására. Külön oldal van különleges jellemzők beírására, mint amilyen a kezelés eltiltása, a programszám állandó kijelzése vagy az alapbeállítások megváltoztatása. Azt is be lehet írni, hogy a készülék mikor kapcsoljon be, mikor váltson programot és mikor kapcsoljon ki. S hogy a kényelem tökéletes legyen, a feliratok magyarul is megjelennek a képernyőn. Mindez azt sejteti, hogy a Philips stabilan számít részvételére a magyar piacon.

●

Bár néhány jellemzőről már szó esett, szokás szerint érdemes áttekinteni a sajátosságokat, szolgáltatásokat.

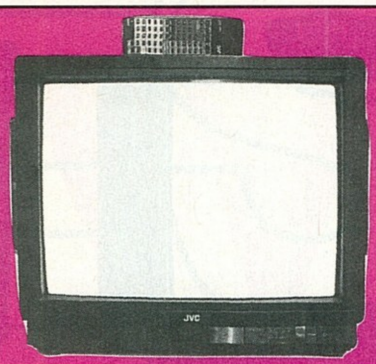
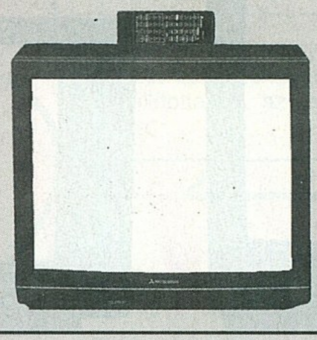
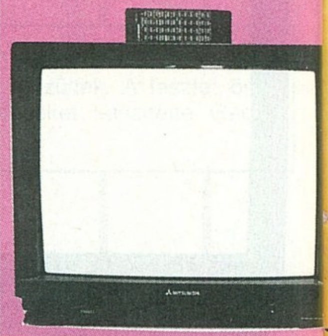
A JVC AV–5250ET – mint a Philips kivételével a Tesztben szereplő összes készülék – úgynevezett monitor formájú kivitel, ami azt jelenti, hogy a hangsugárzók nem a képcső két oldalán helyezkednek el, hanem alatta, vagy a készülék oldalán, esetenként a hátlapba süllyesztve. Mivel a magasabb frekvenciák terjedése irányítottabb, mint az alacsonyabbaké, ezért az utóbbi kiviteleknél a képcsővel szemben ülve kisebb a frekvenciaátvitel-érzet. Mivel azonban a monitor kivitelek általában szekrénysorba vannak betéve, így általában kedvezőbbé válik a helyzet. Ez persze feltételezi azt is, hogy nincs „lefojtva" a hangsugárzó felület. Beszorítani már csak üzembiztonsági és melegedési okokból sem lehet a készüléket, ugyanis kellő szellőzést kell biztosítani körülötte.

Az AV–S 250ET-nél is a hátlapból előre irányítva emelkedik ki jobb és bal oldalon egy-egy hangszóródoboz, lévén az S 250ET sztereó kivitel. Sztereó rendszere a Németországban sugárzott ún. kétvivős rendszer szerint dolgozik. Hangolása frekvenciaszintézeres, vagyis az adott csatornákat a kiválasztott programhelyekre közvetlenül be lehet állítani. Vétellehetősége a tv-sávokon és kábelcsatornákon kívül a hipersávokra is kiterjed.

Képcsöve FST (Flat-Square Tube) lapos képernyőjű szupersarkított, színvisszaadása jó volt, de hosszabb állóképeknél különböző erősségű fényességi viszonyok mellett kisebb elszíneződést tapasztaltunk.

A készülék az említett sztereó kivitel mellett széles szolgáltatási körrel rendelkezett. A hangolási folyamatot, a beállításokat képernyőn ellenő- ▶

„A fejlesztések a mind sarkosabb és laposabb (FST) kivitelű, nagyobb fényerejű képcsövek irányába tolódtak”

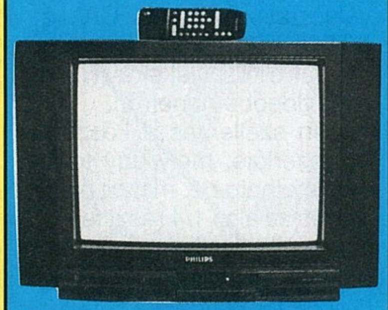
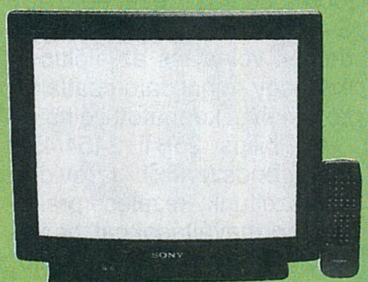
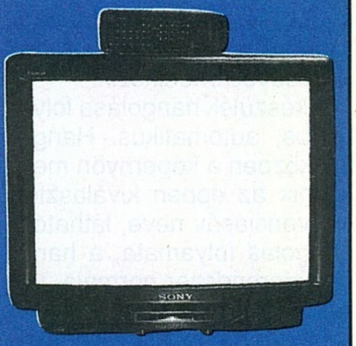
			
Gyártó/Típus	JVC AV–5250ET	Mitsubishi CT–2525EET	Mitsubishi CT–2555EST
			ÁLTALÁNOS
Vételi szín- és hangnormák	PAL, SECAM, B/G, D/K	PAL, SECAM B/G, D/K	PAL, SECAM B/G, D/K
Méretek (szélesség x mag. x mélység) mm	658x512x448	573x498x495	573x498x495
Tömeg (kg)	31	30,5	31
Fogyasztás normál/készenlét (W)	120/10	105/6	115/6
Képcsőátló mérete (cm)	59	59,5	59,5
			SZOLGÁL
Programozható csatornák	47	30	30
Hangolás feszültségszintézeres/direkt programozás	frekvencia/igen	feszültség/–	feszültség/–
Kábelcsatornák/hipersáv	van/van	van/nincs	van/van
Sztereó vétel	van	nincs	van
Funkciók megjelenítése képernyőn	OSD	OSD	OSD
Hangszóró/fejhallgató csatlakozás	van/van	nincs/nincs	nincs/van
Videó be/kimenetek	2 RCA be/ki	Scart	Scart
S–VHS csatlakozás	van	nincs	van
Hangcsatlakozás	2 RCA bemenet	nincs	2 RCA bemenet
Egyéb szolgáltatások	TXT videómagnó is kezelhető távvezérlővel	TXT videómagnó is kezelhető távvezérlővel	TXT videómagnó is kezelhető távvezérlővel
Időzített kikapcsolás		programozott kikapcsolás	programozott kikapcsolás
			ÉRTÉ
Képminőség (50)	jó (36)	jó(36)	jó (37)
Hangminőség (20)	jó (13)	jó (14)	jó (15)
Szolgáltatások (20)	jó (15)	jó (12)	jó (14)
Távvezérlő, kezelhetőség (10)	jó (4)	közepes (3)	közepes (3)

rizni lehetett, a kép- és hangbeállítások megnevezéseit angol, német vagy francia nyelven kiírta a készülék, mint ahogy megjelenítette azt is, hogy milyen színnorma szerint kódolták a műsort. (PAL, SECAM szín, CCIR vagy OIRT hang.) A hátlap sem szűkölködött csatlakozókban a két Scart aljzat mellett, melyek közül az egyik S–VHS jelek fogadására is alkalmas, van Hosiden csatlakozó is, mely a különválasztott szín- és képjeleket tudja fogadni. Ennek jelentősége az S–VHS vagy Hi-8 készülékek terjedésével egyre nagyobb szerepet kap. Két RCA aljzaton (ezek tartoznak a Hosiden képbemenethez) keresztül is beadható a sztereó hangjel, de igen jó szolgálatot tehet a hangszórócsatlakozó-pár is. A beépített teletext egyébként pontosan, jól dolgozott.

A készülék kezelése egyrészt a képcső alatt lehajtható fedél mögött lévő gombokkal történik, másrészt távvezérlőn át. A távvezérlő sokat tud, JVC videó is vezérelhető vele, az viszont kár, hogy a gombok elég zsúfoltak és jellegtelenek.

●

A Mitsubishi cég nevével – videófronton – eddig csak külföldi tesztekben találkoztunk. Egy-egy készülékről, főleg videómagnóról magunk is dicsérően adhattunk hírt. A közeljövőben várhatóan több Mitsubishi típus jelenik meg a hazai piacon is, melyeknek a CT–2525EET monó és a CT–2555EST sztereó tv-k az előfutárai. Mindkét készülék monitorformájú, esztétikus, az utóbbi azonban megjelenésében, a szolgáltatási tudományának megfelelően robusztusabb, egyben elegánsabb benyomást kelt. A kezelőszervek az előlapon lehajtható ajtó mögött helyezkednek el mindkét típusnál, és a teletext kivételével szinte minden funkció kezelését lehetővé teszik, a 2555EST-nél azonban lehetőség van a beállítások optimalizálására. Van fejhallgató-csatlakozó és választani lehet az AV bemenetek között is. A monó kivitelnél alkalmazott Scart csatlakozó mellett itt S–VHS jelek fogadására is van lehetőség Hosiden aljazaton keresztül, míg az ehhez tartozó hang-

			
Panasonic TX–26TIEE	Philips 25 ST 2454/42B	Sony KV–X253IK	Sony KV–X255IK
JELLEMZŐK			
PAL, SECAM, B/B, D/K NTSC 3,53/4, 43 videón	PAL, SECAM B/G, D/K, NTSC 3,58/4, 43 videón	PAL, SECAM B/G, D/K NTSC 3,58/4, 43	PAL, SECAM B/G, D/K NTSC 3,58/4,43
563x622x458	733x535x450	575x488x482	575x488x500
32	32	35	35
130/12	113/6	110/12	110/12
60,5	59,5	59	59,5
TATÁSOK			
30	60	59	59,5
feszültség/–	feszültség/frekvencia	igen/igen	igen/igen
van/nincs	van	van/van	van/van
nincs	van	van	van
nincs/nincs	nincs/van	OSD	OSD
nincs/nincs	nincs/van	van/van	van/van
RCA be/ki	Scart	RCA+2 Scart/2 Scart	RCA+2 Scart/2 Scart
nincs	Scarton keresztül	Scarton keresztül	Hosiden
RCA be/ki	2 RCA kimenet	RCA (jobb, bal) be-ki	RCA (jobb, bal) be-ki
TXT vétel kikapcsolásidőzítő	TXT vétel kikapcsolásidőzítő	TXT vétel	TXT vétel
képzajcsökkentő	magyar nyelvű menü	videómagnó is kezelhető	videómagnó is kezelhető
videómagnó is kezelhető távvezérlővel	videómagnó is kezelhető távvezérlővel		
KELÉS			
nagyon jó (42)	jó (36)	nagyon jó (41)	nagyon jó (42)
nagyon jó (16)	jó (13)	jó (13)	jó (14)
közepes (10)	jó (14)	jó (15)	jó (15)
jó (4)	jó (6)	jó (5)	jó (5)

jeleket két RCA aljzat fogadja. A készülék hangolása folyamatos, mindkettő kábeltuneres, a sztereó változatban a hipercsatornák is helyet kaptak. A hangolás folyamata, a programszám a képernyőn követhető, mint ahogy kijelezhetők és ellenőrizhetők a képjellemzőkkel, a hangerővel, a hangszínnel, balansszal kapcsolatos beállítások is. Kapcsolható monó, sztereó vagy kéthangú adás is. A két típusban alkalmazott teletext szolgáltatás is eltér egymástól. A monóban ún. színkódolt oldalak hívhatók elő, itt négy különböző színhez kiválasztott oldalszámok rendelhetők, míg a sztereónál TOP rendszerben (Table of Pages) bizonyos témakörök szerint lehet négy különböző színből választani. Ezeknek természetesen a sugárzott adásban is benne kell lenniük.

A készülék sajátosságairól szólva meg kell említeni az időzített kikapcsolási lehetőséget, mely 30 perces lépésekben állítható, és figyelmeztető jelzés kiíratásának lehetőségét nyújtja. A távvezérlő, bár sokoldalú, és alkalmas magnófunkciók kezlésére is, a nagy felületű gombok ellenére – azok elhelyezésének jellegtelensége miatt – némi figyelmet igényel. A képcső szupersakrított (ST), vagyis lapos ernyőfelületű, black matrix rendszerű. Fényerejét, rajzolását jónak találtuk.

Érdemes azonban visszatérni a készülék hangjára. Mindkét típusnál a hátlapba süllyesztették a hangszórókat. A monónál csak egy darab ovál hangszóró van beépítve, míg a sztereó egy-egy egységet tartalmaz, melyek a hátlapból mint két beszélő fül emelkednek ki kissé előre irányítva. A nézési irányból hallgatva (képtengelyben mérve) közepes frekvenciáktól már érezhető az esés. Ezzel együtt a 2525EET – különösen közepes tartományban – kiegyenlítettebb képet mutatott. Hangtengelyben, vagyis hangszóró irányából igen korrekt volt a 2555 EST átvitele. Gyakorlatilag 60 Hz–16 kHz-ig átvitt középtartományban egy enyhe beszakadással, ami azt sejteti, hogy a készüléket jól elhelyezve, kellemes hangokat lehet belőle előcsalni.

●

A Panasonic tv típusai nem első alkalommal szerepelnek Tesztjeinkben. A TX–26TIEE bár mutat néhány szolgáltatásban rokonságot a korábbi

kivitelekkel, ez egy új fejlesztésű konstrukció, mely már a bevezetőben említett nagyobb fényerejű, jobb fókuszálású, nagyobb sorbontású képcsővel rendelkezik.

A készülék hangolása folyamatos, automatikus. Hangolás közben a képernyőn megjelenik az éppen kiválasztott frekvenciasáv neve, látható a hangolás folyamata, a hang- és színrendszer normája, valamint a programszám. A készülék tartalmazza a tv-sávokon kívül a kábelcsatornákat, a CCIR /B/G és az OIRT /D/K/ hangot, a PAL és SECAM, valamint az NTSC 4,43 és NTSC 3,58 színrendszereket. Ez utóbbi azonban csak videobemeneten keresztül érvényesül. A képjellemzők alapbeállításán kívül mód van képélesség-állításra, mély- és magashangszín-állításra is. A készülék monó kivitelű, de a kezelőszervek két oldalán egy-egy ovál, szerényebb méretű hangsugárzó dolgozik. Ez jó irányítottságot teremt a magasabb hangtartománynak is, így a szubjektív hangérzet jó, de a kisebb hangsugárzók miatt szűkebb az átviteli tartomány, mint a JVC-nél. A megfelelő hangkép beállítására „hangmenü" tartozik, mely zenénél vagy beszédnél egy korrekciót visz be. Van „képmenü" is, amely gyengébb világítású helyiségben lágyítja, erős környezeti fényviszonyok mellett dinamikusabbá teszi a képet, és standard állásban az alapbeállítást hagyja változatlanul. A tudományok közül érdemes megemlíteni a kikapcsolásprogramozást, a képzajcsökkentőt és a teletextet. Ennél a készüléknél is van mód színkódolt oldalak gyors előhívására.

Az előbbi típusoknál nem dicsértük túl a távvezérlőket. A Panasonicnál a gombok jó csoportosítása, különböző jól kitapintható alakja félhomályban is jó kezelést nyújt azzal együtt, hogy az azonos márkájú videók jelentős részének alapfunkcióinak vezérlésére is alkalmas. Kevésbé tudunk dicshimnuszt zengeni a csatlakozásokról. A két pár RCA aljazat, mely a videó- és audiojeleket fogadja, illetve adja ki, nem vall túl nagy fantáziára egy egyébként ilyen igényes készüléknél. A jobb képcső, a jobb bontás esetleg az S-VHS csatlakozót is megérdemelt volna, és az előlapon még egy fejhallgató-csatlakozó is helyet kaphatott volna.

A Philips 25ST 2454/42B menürendszeréről röviden már szóltunk, kezelése praktikus, normaváltásoknál, beállításoknál jól kezelhető. Az állomáskiválasztás történhet kézi folyamatos hangolással, automatikusan, de közvetlen frekvenciabeírással is. A hangolás menetét a kiírt frekvenciaszám növekedésével lehet ellenőrizni.

A menürendszeren keresztül könnyen be lehetett állítani a hangjellemzőket, a monó vagy sztereó hangot, illetve ki lehetett választani a kívánt hangot kétnyelvű adás esetén. A sztereó kivitelnek megfelelően a képcső két oldalán kaptak helyet az ovál hangszórók. Nem tagadjuk, méretük, elrendezésük alapján többet vártunk akusztikai tudományukból. Az átvitelben 2 kHz táján egy erős beszakadást észleltünk, és 5 kHz környezetében is kiegyenlítetlen volt az átvitel. Érdekes szolgáltatás a programozható, automatikus bekapcsolás és programváltás és a letiltási funkció.

A teletext-dekódoló egység e típusnál is biztosítja a négy szín szerint előre beprogramozott témákhoz történő gyors hozzáférést.

A távvezérlőt praktikusnak találtuk; egyrészt a menürendszer miatt nincs túl sok gombbal teletűzdelve, másrészt a teletext funkciókat egy külön fedél borítja.

A hátlapon egy Scart csatlakozót alkalmaztak, és van két RCA aljazat is a sztereó hangjelek kiadására.

●

A két Sony belső felépítésében igen hasonlít egymásra, mégis az a néhány eltérés, ami a két típus között van, látható és hallható. Az X255IK az új Hi Black Trinitron képcsővel kerül forgalomba, hangteljesítménye 2x30 W az X253IK 2x15 W-jával szemben, és azoknak, akik S–VHS vagy Hi-8 kamkorderrel dolgoznak, praktikus lehet az előlapra szerelt Hosiden csatlakozó. Mindkét készülék alkalmas a kábelcsatornák és hipercsatornák vételére is. Hangolása történhet automatikus csatornakereséssel és közvetlen kiválasztással. PAL, SECAM és NTSC színrendszerben dolgoznak e készülékek is (NTSC 3,58 videobemenetről).

Igen szellemes a készülék távvezérlője, mely egy tokba csúsztatható be, mely a hátoldalt és az alsó 1/4 részt fedi le. Normál helyzetben a tv-funkciók kezelhetők, ezek a gombok jól csoportosítottak, könnyen megkülönböztethetők. A távvezérlőt kicsit kimozdítva e tokból válnak könnyen hozzáférhetővé a ritkán használt hangolással kapcsolatos kezelőszervek, megfordítva pedig a vezérlőegységek a videómagnó kezelésére lesznek alkalmasak.

Mindkét Sonynál átgondoltan helyezték el a csatlakozókat. A KV–X2531-nél az előlapon 3 RCA aljzat található, ebből egy a videó- míg a másik kettő a sztereó hangjeleket fogadja. A hátlapon a jelek fogadására és kiadására 2 Scart aljzat van.

A KV–X255IK-nál az előlapra S–VHS jeleket fogadni tudó Hosiden csatlakozó került. Mindkét készülék hátlapján van egy-egy hangszórópár is, ami igen praktikus a jobb hangzás elérésére. Az igazsághoz tartozik, hogy korábban a Sony készülékek túlzottan nem jeleskedtek hangjukkal, s ez különösen az 51–55 cm-es osztályra vonatkozott.

A KV–X2531-nél és a KV–X2551-nél javult a helyzet, bár képtengelyben a hátulról sugárzó hangsugárzók miatt érezhető a frekvenciaesés. Azonban így is 80 Hz–10 kHz-ig értékelhető az átvitel. Zavaróbb, hogy 330 Hz és 730 Hz között több helyen éreztünk zizegést, ami a műanyag kávánál szinte elkerülhetetlen. Zizegés egyébként a Philipsnél is jelentkezett 80–700 Hz-es tartományban. Legerősebben 110 és 680 Hz-nél mutatkozott, annak ellenére, hogy a hátlap és a káva között gumibetétet alkalmaztak. Legkiegyenlítettebb átvitelt a Panasonicnál tapasztaltunk, bár a felső frekvenciahatár 14 kHz volt, ezt a Mitsubishi és a Sony követte, a JVC-nél kisebb, a Philipsnél erősebb beszakadást éreztünk. Szubjektíven is meghallgatva, a Panasonic és a Mitsubishi állt elöl.

Eddig kevésbé esett szó a képminőségről. Képtorzítás szempontjából mindegyik készülék szinte kifogástalanul volt beállítva. A Sonynál például kis segédmágnesekkel értek el, hogy a vonalak egyenes rajzolata biztosított legyen.

A konvergencia gyakorlatilag mindegyik készüléken korrektül volt beállítva, a CT–2525EE-nél a felső sarokban, a JVC-nél a szélső vonalaknál láttunk enyhe, de elfogadható hibát.

A fényességet is jól bírták a képcsövek, a JVC kevésbé szerette ugyan a nagy fénykülönbségeket nagyobb felületű, különböző intenzitású, hosszabb idejű állókép-részletek esetén. Mozgó felületeknél a hiba eltűnt. A legjobb színimpulzusátvitelt a Panasonic produkálta, ezt a Sony, a Philips és a Mitsubishi követte. Videóátvitelben a Philips járt az élen, de műszeresen vizsgálva a kis részletek átvitelét (2T impulzus), az keményen túllövéses volt. Kiegyenlítetten jó átvitelt mutatott a Panasonic, mindkét Sony és Matsushita. Fényességben, kontrasztosságban „nagyot szólt" a Panasonic, a Sony különösen a Hi Black képcsővel, és ezeket követte a Mitsubishi, a JVC és a Philips.

Félretéve a műszerek által mutatott eredményeket, az első benyomás az volt, hogy önmagában mindegyik készülék megállja a helyét. A képek tiszták, határozottak. Összehasonlítva azonban, kiemelkedik a Panasonic TX–26TIEE és a Sony KV–X255IK fényessége, képrajzolása, részletei, szinte mélységük van. Az jutott eszünkbe, hogy ezeket érdemes lenne 3D „sztereo" rendszerben nézni. Ezeket követte a KV–X2531-es Sony és a két Mitsubishi, a Philips és a JVC. A Philips beállítása is korrekt volt PAL adásoknál, SECAM kódolás esetén kicsit zöldesbe hajlott, ami hasonlóképpen beállítási hiba lehetett. Mint ahogy a JVC árnyalattal fátyolosabb képét is egyedi beállítási gond okozhatta, mivel ugyanakkor nagyon jó volt a fókuszálása és nagyon jó volt a színhűsége. Színbeállításban a Sonyk változatlanul kissé melegebbre (pirosabbra) vannak állítva, míg a Panasonicot kissé hidegebbnek éreztük.

Rendezte:

JOHN CARPENTER

„A tett halála az okoskodás" – tartja a mondás. A független filmeseké meg a hollywoodi álomgyáré. Nincs rosszabb, amikor egy istenáldotta őstehetség önként és dalolva feladja elveit, s beleszürkül a rutinos mesteremberek egyébként tisztes s tekintélyes kategóriájába. John Carpenter csillagának elhalványulása szinte lépésről lépésre nyomon követhető, hogyan öli meg a pénz, a szupertechnika az egyéniséget ,az eredetiség varázsát, a meghökkentően újszerű megoldásokat.

40 millió dollár irdatlan nagy pénz a százezrekhez szokott Carpenter kezében, s szét is folyik az ujjai között.

A láthatatlan ember emlékiratai (The Memoirs of the Invisible Man, 1991) című új filmje egy romantikus thriller, egy arctalan National Lampoon-történet, ékes betetőzése annak az átalakulásnak, amelyen Carpenter keresztülment. Mert hová tűnt az az ifjú titán, aki tele volt tűzzel, lelkesedéssel, jobbnál jobb ötletekkel, aki hatásosabbnál hatásosabb rettenetekkel bombázta zsigereinket, akinek alacsony költségvetésű hőskorszakában még mindenki lemészárolt mindenkit, s mindenki elvérzett (vagy nem!) minden különösebb teketória nélkül? Mivé fajul a világ, ha az ember már a kedvenc rémrendezőjében, a hátoborzongatás professzorában, a horror nagymesterében sem bízhat? Még szerencse, hogy a látható ember emlékképeinek lenyomata egy életre kitörölhetetlen nyomot hagyott bennünk.

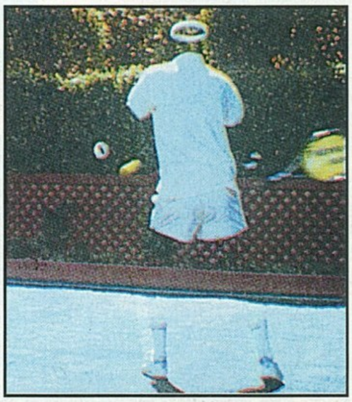
A fantasztikus amatőrfilmes

Gyerekfejjel kezdődött az egész. Annyi más társához hasonlóan, a mozival való találkozás meghatározta sorsát: rajongója lett a filmeknek. Különösen a fantasztikus filmek mozgatták meg képzeletét. Mint tudjuk, az 50-es évek de-

rekán ezekben nem volt hiány, lévén másodvirágzását élte a műfaj. Szörnybarátok klubja,

A láthatatlan ember emlékiratai – legújabb filmje, Chevy Cheese-zel

házi fanzin szerkesztése és kiadása, majd a 8 mm-es kamerával készített amatőrfilmek jelentették azokat az állomásokat, melyek során Carpenter mind közelebb került a műfajhoz. Mindeközben elsajátította a filmkészítés alapjait, rengeteg tapasztalatot, rutint szerzett. Saját bevallása szerint azonban a szerelem mégsem elsősorban a sci-fihez fűzte, hanem inkább a filmkészítéshez, a filmrendezéshez.

Carpenter a közéiskola elvégzése után a Dél-Kaliforniai Egyetem filmművészeti karán folytatta tanulmányait, s még egyetemistaként letette névje-

Elpusztíthatatlanok...

gyét, amikor a *Broncho Billy feltámadása* (The Resurrection of Broncho Billy, 1970) című fantáziawesternjével Oscar-díjat nyert a rövidjátékfilmek kategóriájában. Első játékfilmje minden ellenkezés dacára egy science-fiction lett. A *Sötét csillag* (Dark Star, 1972–74) szokatlan és meghökkentő vállalkozás, egyáltalán nem az a film, amelyet a *2001. Űrodisszea* (2001. A Space Odyssey, 1968) sikerétől felajzott kritikusok és rajongók elvártak volna. Nyoma sincs benne utánérzésnek, sőt éppen hogy eredeti módon parodizálja, figurázza ki az alapművet, s teszi mindezt úgy, hogy ügyesen beágyazza mondandójába korának égető, feszítő társadalmi ellentmondásait, korosztályának problematikus életérzéseit.

Menekülés New Yorkból

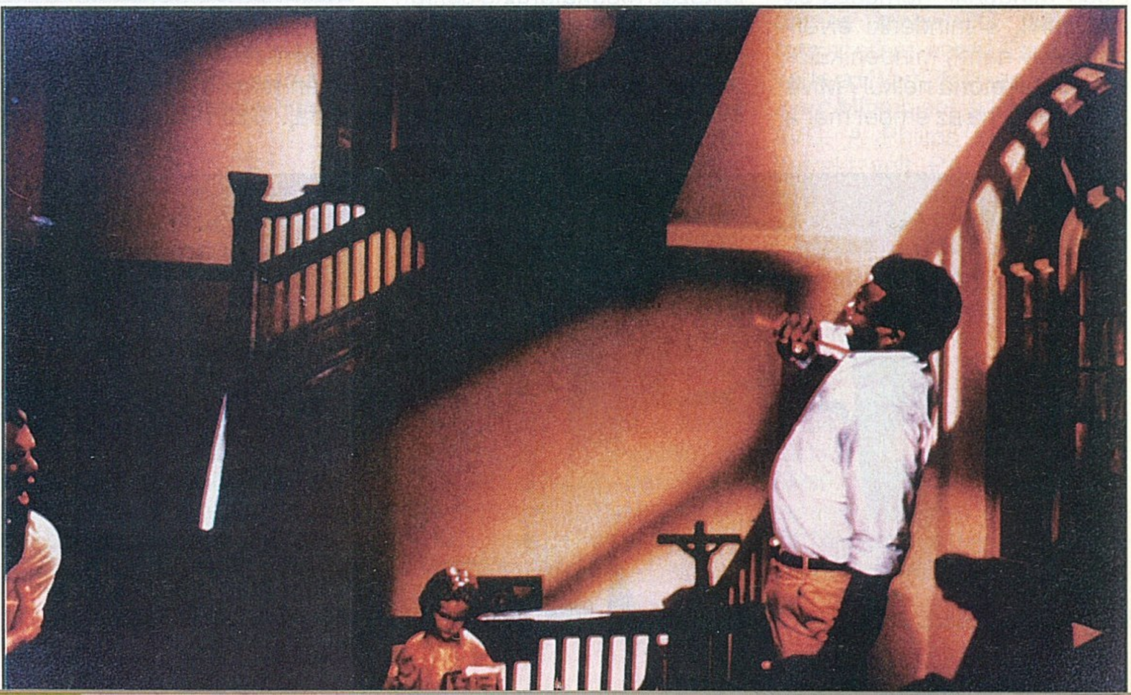
Kisvárosi horror

Carpenter történeteinek helyszíne mindig döntő jelentőségű. A *Sötét csillag*ot, a *Csillagember*t (1984) s néhány más filmjét leszámítva a cselekmény színtere a milliós metropolisz vagy a kisváros zárt egysége. A nagyváros minden esetben – *Támadás a 13. kerület ellen* (Assault on Precinct 13, 1976), *Menekülés New Yorkból* (1981), *Elpusztíthatatlanok* (1989) – lepusztult, mocskos aszfaltdzsungel, amely az öntörvényei szerint él és lüktet. A nyomasztó látomásként lefestett városkép ideális hátteret nyújt a rendező erőszakorgiáihoz, a robusztus, ám mégis könnyed eleganciával irányított akciófilmjeihez. Mert valójában Carpenternél mindig az akciókon van a hangsúly, s ebben a régi hollywoodi mesterek (Howard Hawks, John Ford és mások) nyomában jár. A céltudatos és funkcionális kommersz munkái megállják helyüket a nagyokkal való összehasonlításban. Igen, a tökéletesen megtervezett és kivitelezett akciók, helyzetek emelik ki filmjeit az átlagból, s ezen profi akciók bonyolítása közben nincs idő magvas mondanivaló szájbarágására. *„Számomra a film nem az üzenet eszköze"* – mondja. *„Intellektuális gondolatok az irodalomban hatnak jól, a filmben az érzékek dolgozzanak."* Carpenter alapvető célja tehát a szórakoztatás, s azt igazán magas színvonalon képes űzni.

A rémület éjszakája

A kisvárosi horror jellegzetes carpenteri találmány, egy új alműfaj úttörője. A kulcsfilm persze *A rémület éjszakája* (1978), ez a kőkemény, szívbemarkoló frászmozi, amely filmtörténetet írt. Eredeti ötletek sokasága (a gyilkos egy 6 éves kisfiú, álarcos fantom, elpusztíthatatlan gonosz stb.), az addig még nemigen látott bizarr halálnemek és kegyetlen mészárlások, no meg egy fantasztikus hatperces nyitó-

A sötétség fejedelme

Csillagember: Karen Allen és Jeff Bridges

képsor, amely egyetlen, vágás nélküli kameramozgásból áll – mindez halhatatlanná tette a rendező nevét, a filmjét pedig főiskolai tantárggyá. Érdemes megfigyelni, hogy míg a filmkészítés formai eszközeiben Carpenter a hollywoodi hagyományokat követi, azok átörökítője lett, addig a történetvezetésben szakított azzal, s a klasszikus rémfilmekkel ellentétben (melyekben a rémisztés és a feloldás meghatározott rendszer szerint következett be) ő egyértelműen a szörnyűségekre helyezi a hangsúlyt. Történetei felpörgetettek, végig feszültségben tartják a nézőt, az ügyesen beépített sokkimpulzusok pedig mindig a megfelelő, a legváratlanabb pillanatban érkeznek. No és a lényeg: nincs feloldás!

A Gonosz, a szörnyűségek uralják a vásznat, ám mégsem egészen öncélú a dolog. Az akciózás, a rémisztés öröme érhető tetten, a szubjektív rettegés kerül előtérbe, amely betör az idilli családi életbe *(A rémület éjszakája)*, megzavarja a város nyugalmát *(Támadás a 13. kerület ellen, A köd)* vagy a zárt közösség életét (A dolog, 1982), s belopakodik minden mozinéző szívébe, jeges marokként összeroppantva azt. A Carpenter-féle produktumok minden alkalommal az egyének, illetve egy kisebb csoport, valamint a legtöbbször arctalan, mitikussá felnagyított gonosz összecsapásaira kihegyezettek, olyan összecsapásokra, amelyeket (addig) még nem látott a világ.

A dolog – a honi tékák egyik újdonsága

A nagy manipulátor

Mindez pedig mágnesként vonzza a közönséget, amelynek fantáziája Carpenter szerint *„sokkal több erőszakkal, véres jelentettel bír, mint amit én valaha is be tudtam mutatni".* A közönség tehát igényli a manipulációt, a műfaj pedig kiválóan alkalmas erre, hiszen, mint a rendező mondja: *„horrorfilmet csinálni azt jelenti, hogy a közönséget manipuláljuk. Ebben a dologban ez a trükk, enélkül nem megy".*

A nagy manipulátor fantasztikus sikereit már az álomgyárak sem nézhették tétlenül. A régi, bevált taktikájukhoz folyamodtak, csábító ajánlatokkal magukhoz édesgették őt. Carpenter pedig csaknem másfél évtizedes, a sikerei ellenére állandó küszködéssel, pénzínséggel teli időszak után beadta a derekát, behódolt a nagyoknak. A kötöttségekkel teli munka, a káros befolyás, a feladatok szétaprózása meg is tette a hatását, s első ízben a *Nagy zűr Kis-Kínában* (1985) című filmjénél érhető tetten, ahol üres tökéletességbe fullad a mozi. Hol van már az az időszak, amikor Carpenter szinte egyedül csinált mindent – amatőrfilmes indíttatásának köszönhetően rendező, forgatókönyvíró, zeneszerző, vágó is volt egy személyben – s filmjeit az egyszerűségből, praktikumból fakadó hitelesség érzése hatotta át. Munkái között egyre nagyobb szünetek következtek, mozijai mindinkább nélkülözik az egyéniségére oly jellemző megoldásokat, fogytán vannak az eredeti ötletek. Carpenter érezhetően hullámvölgybe került, fordulóponthoz érkezett az eddig szinte töretlenül felfelé ívelő pályáján. A klasszikus téma felé fordulás, a sztárokkal való együttműködés – mellesleg világéletében utálta a sztárokat! – a kiút egyik lehetséges módját jelzik. Bárhová is vezet azonban ez az út, John Carpenter már beírta a nevét a fantasztikus filmek történetébe, sőt néhány kritikusa ennél továbblépve az amerikai mozi megújítójaként tartja számon.

Szilágyi G. Gábor

JOHN CARPENTER
Magyarországon bemutatott filmjei:

A rémület éjszakája (Halloween, 1978) (VICO)
Laura Mars szemei (Eyes of Laura Mars, 1978, forgatókönyvíró) r: Irvin Kerschner (MOKÉP Videókiadó)
A köd (The Fog, 1979) (MOKÉP Videókiadó)
Menekülés New Yorkból (Escape from New York, 1981) (MOKÉP Videókiadó)
A dolog (The Thing, 1982), (Zoom)
Christine (1983) (MOKÉP Videókiadó)
Csillagember (Starman, 1984) moziban bemutatott
Nagy zűr Kis-Kínában (Big Trouble in Little China, 1985)
Fekete Hold (Black Moon, 1986, forgatókönyvíró) r: Harley Cokliss
A sötétség fejedelme (Prince of Darkness, 1987) (Videa)
Elpusztíthatatlanok (They Live, 1989) (Videa)

Róma–Nápoly–Sorrento Pompeji–Vezúv–Capri

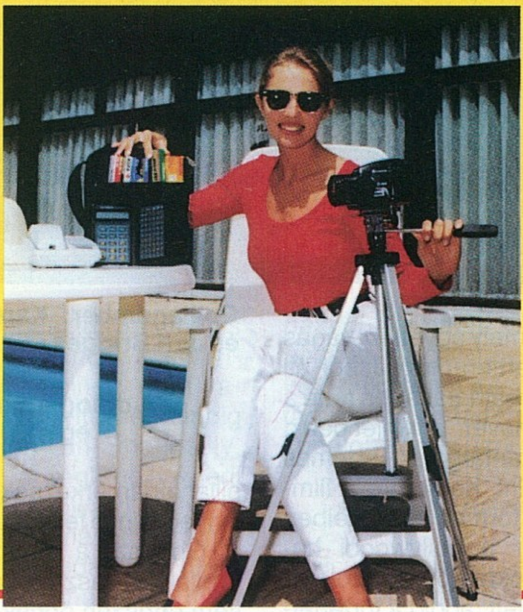
10 nap kalandozás Itáliában,
az ókori legendák és természeti csodák között
WEST TRAVEL
Budapest III., Timár u. 26.
Tel/Fax: 168-6051, 188-8540
Kérjen telefonon és írásban tájékoztatót!

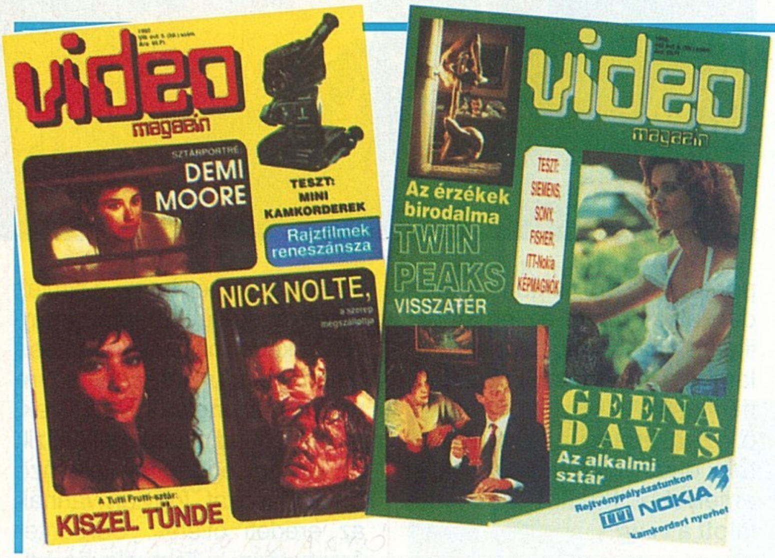
Önellátással 15 950 Ft-tól

Indulás:	VII. 17., VII. 24., IX. 4., IX. 11., II. 25.
Utazás:	luxusautóbusszal péntek reggel 6 órakor Budapestről, az Erzsébet (volt Engels) térről.
Elhelyezés:	4 személyes bungalókban (2–2 ágyas szoba)
Péntek:	Rövidebb-hosszabb pihenők után első, esti programok FIRENZE
Szombat:	Kora reggel RÓMÁBAN belvárosi séta (CAPITOLIUM, FORUM ROMANUM és COLOSSEUM) Késő délután pihenés, fürdőzés igény szerint.
Vasárnap:	A tenger és napsütés
Hétfő:	Nápoly az éjjel-nappal nyüzsgő város, az ellentétek és dallamok világa. Városnézés KIRÁLYI VÁR, VIA RÓMA, HAJÓKIKÖTŐ és MÚZEUM
Kedd:	A NÁPOLYI ÖBÖL és környéke.POMPEJI, VEZÚV, SORRENTÓI-FÉLSZIGET, a természet csodája és CAPRI szigete (fakultatív)
Szerda–Csütörtök–Péntek:	Egyéni szabadprogramok, napozás, fürdőzés.
Szombat:	Reggel csomagolás és indulás haza. Délután pihenő Rómában, a TIBERIS partján, a VATIKÁN, SZENT PÉTER SZÉKESEGYHÁZ és ANGYALVÁR megtekintése.
Vasárnap:	Budapestre érkezés a délutáni órákban.

ofotért

Telefonkészülékeket, fényképezőgépet és filmeket nyáron is az OFOTÉRTTÓL

Nem hiányozhat videója mellől a video magazin

Érdemes előfizetnie a Video Magazinra a

Pergamen Rt® -nél!

mert a kiadó nyomdafrissen postázza az Ön számára a lapot.

Előfizetési díj:
3 hónapra – 195 forint
6 hónapra – 390 forint
9 hónapra – 585 forint
12 hónapra – 780 forint

Önnek nincs más teendője, mint hogy kitöltse e megrendelőlapot és feladja a kiadó címére, s ezzel egy időben csekken befizesse az előfizetési díjat, szintén a kiadó címére. (A csekk hátlapjára, kérjük, írja fel, mely hónaptól meddig érvényes előfizetése.)

A kiadó címe: Pergamen Rt. Video Magazin
1027 Budapest, Csalogány u. 9–11. I. em.

Megrendelőlap

Megrendelem a Video Magazin című lapot .... példányban
.... hónap időtartamig 1992. .... hótól .... hóig.
Az előfizetési díjat csekken a kiadó címére befizetem.

Név: ....

Cím: ....

....
aláírás

Audio, Videó – világszínvonalon

„Remélem, ha a magyar vásárlók meghallják a Mitsubishi márkanevet, hamarosan már nemcsak az autó fog eszükbe jutni, hanem a Mitsubishi videótermékcsaládja is” – említi Magyari Beck Eduárd, a Mabedu Line kereskedelmi Kft. cégtulajdonos igazgatója, aki szeretné idehaza népszerűvé tenni a Mitsubishi színes televíziókat, képmagnókat, kamkordereket is.

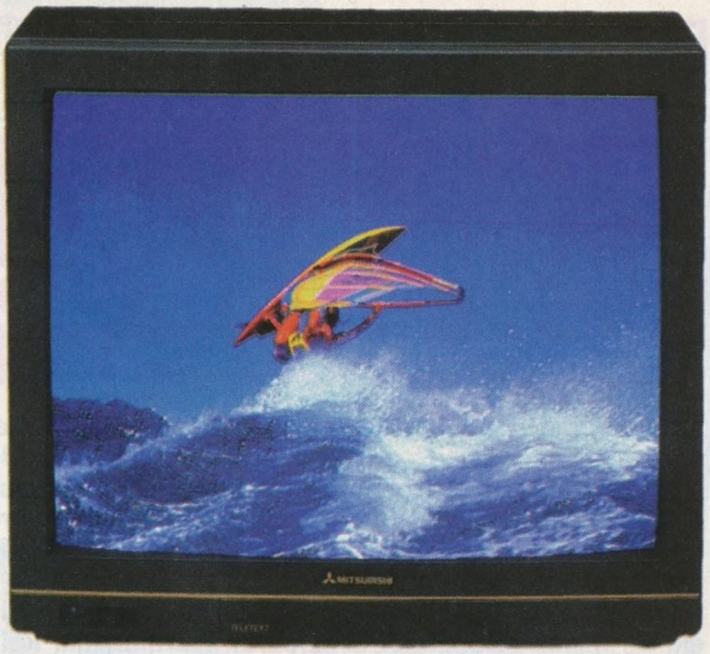
A kft. alapítója 1990-ben hívta életre társaságát, másfél évtizedes külkereskedelmi tapasztalataira támaszkodva. A cég nevét nevének kezdőbetűiből alakította ki.

„Külkereskedelmi tevékenységem során magam is rájöttem, a magyar piacon hosszú távon csak akkor remélhetek sikert, ha neves, világszínvonalú termékeket gyártó cégek állnak a hátam mögött” – fogalmazza meg ars poeticáját a kft. irányítója. A magas színvonalú profi és hi-fi audio-technikára specializálódott vállalkozás a *Bose* hangsugárzókat és az *Uher* magnókat gyártó cégekkel vette fel sikerrel a kapcsolatot, s a kft. ma már elmondhatja magáról, hogy e gyártók kizárólagos magyarországi vezérképviselete lehet. E mellett néhány hete a többek között mikrofonjairól híres amerikai *Shure* cég is a Mabedu Line-ra bízta magyar vezérképviseletét.

„A Mabedu által forgalomba hozott áruk kiváló minőségűek, technikai paramétereikkel messze maghaladják az átlagot, melyre nagyon büszke vagyok” – mondja a cégtulajdonos, akit számtalan stúdióépítéssel, színházak, előadótermek hangosításával megbízott igényes beruházó keres fel. Egyebek mellett a kft. nevéhez fűződik a Kaposvári Csiky Gergely Színház, a balatonföldvári Siótour Diszkó és a budapesti Átrium Hyattben lévő Las Vegas Casino hangosítása.

A kft. által behozott termékek egyik legfőbb forgalmazója a Ravill, melynek üzleteiben önálló részlegben láthatók a magas színvonalú technikák. Így a Bose akusztikai berendezései (hangfalai, erősítői); az UHER riportermagnói, hi-fi berendezései (CD-játszói, rádiói, erősítői, kazettásmagnói, lemezjátszói); a Shure mikrofonjai, fejhallgatói. A Mitsubishi különféle videókészülékeit, televízióit az M5-ös autópálya mentén épült örkényi áruházban állították ki teljes választékban. E berendezések együtt pedig Budapesten, a Mabedu Line szaküzletében, a XI. kerületben, a Sztoczek utca 13-ban láthatók.

A cégvezető bízik abban, hogy Magyarországon mind nagyobb lesz az igény a világszínvonalú audio- és videótermékekre, s hozzájárulhat ahhoz, hogy e berendezések minél hamarabb elterjedhessenek az országban.

FILMANTIKVÁRIUM

EGÉSZÍTSE KI VIDEÓGYŰJTEMÉNYÉT ÉRTÉKES ÉS ÉRDEKES FILMEKKEL!

A Multi Home Video Kft. és a Video Magazin közös akciója tovább folytatódik. A videókölcsönzők gyakorta vásárolnak több filmet, mint amennyi forgalmukhoz szükséges. A gyűjtőknek azonban e videókazetták értékesek és érdekesek lehetnek, akár tartalmuk vagy éppen rendezőjük, főszereplőjük miatt.
E műsoros kazetták bár használtak, igen jó minőségűek, és mivel kölcsönzői készletből származnak, kölcsönzői joggal is rendelkeznek.
Az alábbiakban felsorolt kazettákat közületek és magánszemélyek egyaránt megvásárolhatják, otthoni használatra.
Ha vásárolni kíván, kérjük, töltse ki a lap alján található megrendelőlapot, és küldje el a következő címre: Multi Home Video Kft.: 1027 Budapest, Csalogány u. 9–11. A kért kazettákat a kft. postai utánvéttel elküldi az Ön címére.
A felsorolt filmek egyelőre korlátozott számban állnak rendelkezésre, az igényeket a kft. a megrendelések beérkezési sorrendjében elégíti ki.
Ha hasonló, fölösleges, jó állapotban lévő, *kölcsönzői jogú* kazettákkal rendelkezik, ajánlja fel a Multi Home Video Kft.-nek!

Valamennyi film ára 996 Ft! + postaköltség

MEGRENDELŐLAP

Cím: Multi Home Video Kft. 1027 Bp., Csalogány u. 9–11.

A kazetta címe	Darab
....	....
....	....
....	....
....	....
....	....
....	....
....	....

Név: ....

Irányítószám, helység: ....

Utca, házszám: ....

(Kérjük olvasható betűkkel kitölteni!)

A megrendelt kazetták árát és a postaköltséget kifizetem.

Dátum: .... Aláírás: ....

Különleges ajánlat!

Rendkívüli, kedvezményes vásárt rendez a Multi home Video Kft.!

Július 22-én és 23-án 9-től 17 óráig

személyesen is megvásárolhatja az imént felsorolt kazettákat. Cím: Budapest, II. ker., Csalogány u. 9–11., földszinti tárgyalóterem.

Szeretettel látjuk Önt!

Agatha
feliratos, Dustin Hoffmannal

A.K.A. Cassius Clay
feliratos, Muhammad Ali ringben és ringen kívül

Akasszátok magasra!
Clint Eastwooddal

Aki szelet vet
szinkronizált, Spencer Tracyvel, rendezte: Stanley Kramer

Akitől forog a világ
feliratos, Walter Matthauval

Az Alamo erőd
feliratos, írta és rendezte: John Wayne

Bolond, bolond, bolond világ
szinkronizált, Spencer Tracyvel, Peter Falkkal, Buster Keatonnel

Cahill, az USA békebírája
feliratos, John Wayne-nel, George Kennedyvel

Clara szíve
feliratos, Whoopi Goldberggel

Alice már nem lakik itt
Martin Scorsese filmje Kris Kristoffersonnal

Angliai csata
feliratos, Laurence Olivier-vel, Michael Caine-nel, Robert Show-val

Az aranypisztolyos férfi
feliratos, Roger Moore-ral
James Bond Távol-Keletre utazik...

Avanti
Billy Wilder filmje Jack Lemmonnal

Ápolandó ápolók
feliratos, a Fat Boysszal

A balkezes pisztoly
feliratos, Paul Newmannel

Az éj csendje
feliratos, Roy Schneiderrel, Meryl Streeppel

Élni és élni hagyni
feliratos James Bond-film Roger Moore-ral

Az évszázad üzlete
feliratos, Chevy Chase-zel, Sigourney Weaverrel

Fakó lovas
feliratos, Clint Eastwooddal

Fandango
feliratos, Kevin Costnerrel

Golfőrültek
feliratos, Chevy Chase-zel

Greystoke Tarzan, a majmok ura
feliratos, Christopher Lambert

Gyémántok az örökkévalóságnak
feliratos, Sean Conneryvel

Gyónás gyilkosság után
feliratos, Robert de Niróval

Győzelem Entebbében
feliratos, Kirk Douglasszel, Burt Lancesterrel Anthony Hopkins

A halálcsapda
feliratos, Michael Caine-nel, Christopher Reeve-vel

Halálos hasonlóság
feliratos, Bette Davisszel

Hegyek pokla
feliratos, Kevin Costner

A herceg és a kóristalány
feliratos, Marilyn Monroe-val, Laurence Olivier-val

Idegenek a vonaton
feliratos, rendezte: Alfred Hitchcock

Az igazi skorpió
feliratos, Alain Delon, Burt Lancester

Csak kétszer élsz
feliratos, James Bond – Sean Connery – Japánban

Családi vakáció
feliratos, Chevy Chase-zel

Csendesen, jó mélyen
feliratos, Clark Gable-lel, Burt Lancesterrel

Doki
feliratos, Faye Dunaway-jel, Stacy Keachcsel

Egy kis romantika
szinkronizált, Lawrence Olivier-vel

Egy nyár öt napja
feliratos, Sean Conneryvel

Estély habfürdővel
feliratos, Peter Sellersszel

Euréka
feliratos, Gene Hackmannel, Rutger Hauerrel, Mickey Rourke-kal

Európai vakáció
feliratos, Chevy Chase-zel, Beverly D'Angelóval

Jeremiah Johnson
feliratos, Robert Redforddal

Kallódó emberek
feliratos, Clark Galbe-lel, Marilyn Monroe-val

Kánikulai délután
szinkronizált, Al Pacinóval

Kezdődhet a forradalom, de nélkülem
feliratos, Gene Wilderrel, Donald Sutherlanddel

A kéz
feliratos, rendezte Oliver Stone, Michael Caine-nel

Kiszámított percek
feliratos, Dustin Hoffmannal, Theresa Russellel

Kivégző akció
Burt Lancesterrel, a Kennedy-gyilkosság egyik variációja

A kívülállók
feliratos Coppola-film, Tom Cruise-szal, Patrick Swayze-vel

Kutyaharapást szőrével
feliratos, Sidney Poitier-val, Bill Cosbyval

Legjobb barátok
feliratos, Burt Reynoldsszal, Goldie Hawnnal

Lenny
feliratos, Dustin Hoffmannal

Lepke
feliratos, Tony Curtisszel

Maradj éhen
feliratos, Schwarzeneggerrel

Moonraker
feliratos, a 007-es ügynök: Roger Moore

Mr. Süket trükkjei
feliratos, Burt Reynoldsszal, Raquel Welchsel

A nagy vonatrablás
feliratos, Sean Conneryvel és Donald Sutherlanddel

Nagyváros, vakító fények
feliratos, Michael J. Fox-szal, Kiefer Sutherlanddel

A Nap birodalma
feliratos, rendezte: Spielberg

A nő nem felejt
feliratos, a Sesame Street különkiadása Chevy Chase-zel

Olajozott istennyila
feliratos, Richard Pryorral

Ö.K.Ö.L.
feliratos, Sylvester Stallone egy szakszervezeti vezetőt alakít

Ördögűző
feliratos, Max von Sydow-val

Őrült Max
feliratos, Mel Gibsonnal

Pokoli torony
feliratos, Steve McQuennel, Paul Newmannel

Poszeidon kaland
feliratos, Michael Caine-nel, Telly Savalasszal

Szigorúan bizalmas
feliratos, James Bond-film Roger Moore-ral és Topollal

San Antonio
feliratos, Errol Flynnel és Szőke Szakállal

Sárga tengeralattjáró
feliratos, a Beatles rajzfilmje

Szuperzsaru
feliratos, Terence Hillel

A tolvaj mattot ad
feliratos, Ryan O'Neallel

Topkapi
feliratos, Melina Mercourival, Peter Ustinovval

Vadászat
feliratos, Gene Hackmannel

A vád tanúja
feliratos, Charles Laughtonnal és Marlene Dietrichhel

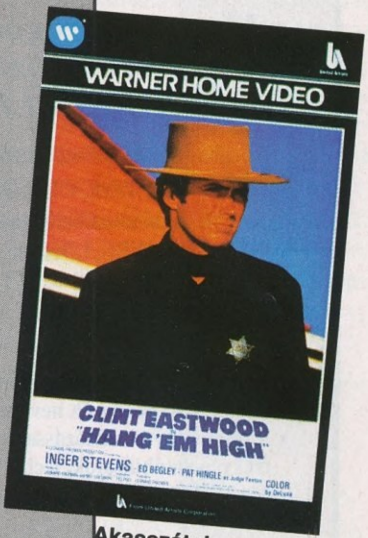
Védtelenül
feliratos, Nastassja Kinskivel és Rudolf Nureyevvel

Yentl
feliratos, Barbra Streisanddal

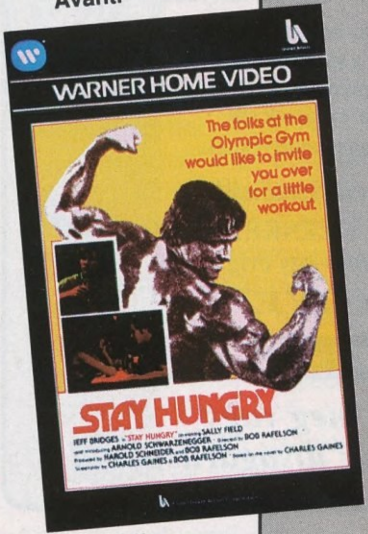
Zuhanóbombázó
feliratos, rendező: Kertész Mihály, főszereplő: Errol Flynn

Avanti

Akasszátok magasra!

Maradj éhen

Az éj csendje

Agatha

A herceg és a kóristalány

A vád tanúja

Szex, pornó, mozi, videó

2

Az érzékek birodalma

A szexuális forradalom nyomdokvizein a hetvenes évek közepére (korlátozott) polgárjogot nyert az emberi szexus nyílt és öncélú képi ábrázolása a szex- és pornófilmekben, aranykorukat élték a nonstop játszó zugmozik a nyugati nagyvárosok kétes negyedeinek mellékutcáiban. A szexipar gőzerővel gyártotta az olcsó költségvetéssel készült, gyakran silány minőségű „sexploitation" filmeket, amelyek választéka az egyszerű heteroszexuális filmektől a gay és leszbikus érdeklődést célzó műveken át az S/M (szadomazochista) és állatszexfilmekig terjedt.

„NEMKÍVÁNATOS" TANGÓ

Ezzel párhuzamosan az úgynevezett „művészfilmekben" is egyre jelentősebb szerephez jutott a szexualitás immár a korábbi évtizednél jóval szabadosabb ábrázolása. Az egyik példaadó film, amely máig vonatkoztatási pontként szolgál a rendezők számára, *Bernardo Bertolucci* 1972-es *Az utolsó tangó Párizsban* című munkája. E filmben a szex már nem egyszerűen illusztráció, a film magáról a – szélsőségesen túlhajtott és felfokozott – szexualitásról szól, kendőzetlen nyíltsággal. Bertolucci műve is megvívta a maga harcát a keményfejű cenzorokkal, és számos országban nemkívánatosnak nyilvánították a ma már klasszikusnak számító filmet.

Egy másik nagyhatású mű, *Oshima Az érzékek birodalma* című alkotása mintegy Az utolsó tangó gondolatkörének újraértelmezése és – ha lehet – még szélsőségesebb változata. Mindkét film évtizedes késéssel ugyan, de eljutott a magyar nézőkhöz és hosszú hónapokig futott telt házakkal a Filmmúzeumban illetve a Fővárosi Operett színházban, nem utolsósorban a baráti országok szervezett turistacsoportjai előtt...

INKÁBB AZ ERŐSZAK?

A nyolcvanas évek nagy tabudöntő rendezői *(Ken Russell, Philipp Kaufman, David Lynch, Adrian Lyne)* szinte minden filmjükkel távolabbra tolták az ábrázolhatóság határait, ami állandóan éles vitákhoz vezetett az amerikai közönség körében. *Paul Verhoeven,* akit inkább az erőszak, mintsem a szex apostolaként jegyeznek, *(Robotzsaru, Az emlékmás)* az amerikaiak vallásosságával magyarázza a cenzúra szexellenességét. *„Az európaiaktól eltérően az amerikai filmekben a szex mindig valami veszélyes, rejtelmes, sötét dologként jelenik meg. Ha megnézzük az utóbbi évek legtöbb vihart kavart filmjeit, például a* Kék bársonyt *vagy a* Végzetes vonzerőt, *rögtön világos, miről van szó."*

A rendezők úgy próbálnak védekezni ezellen, hogy történeteiket Amerikán kívülre és/vagy a közelebbi-távolabbi múltba helyezik. Ez történt például az *Oltalmazó ég* vagy a *Henry és June* esetében. Az utóbbi film a közelmúlt egyik botránykőve volt, melynek kapcsán az amerikai forgalmazók még egy új korhatártilalom bevezetését is fontolgatták. Rendezője, *Philip Kaufman*, aki korábban a szintén nagy vihart kavart Kundera-adaptációval, *A lét elviselhetetlen könnyűségével* hívta fel magára a figyelmet, igen kemény szavakkal vágott vissza a vádaskodásokra: *„Az amerikai filmekben egy női mellet le lehet vágni vagy kést lehet*

szúrni bele, ez senkit nem borzaszt el. Ha viszont egy kéz simogatja, akkor mindenki felhördül. Úgy tűnik, ez a társadalom sokkal toleránsabb az erőszakkal, mint a szexualitással." A film – amely semmivel sem „keményebb", mint Kaufman előző munkája – azért került a támadások kereszttüzébe, mert a szexualitást egy saját testiségére és vágyaira ráébredő aktív nő szempontjából ábrázolja, akinek ráadásul leszbikus vonzódása is van szeretője feleségéhez. A Henry és June-t komolyan fenyegette az a veszély, hogy „X" minősítést kap, amely a filmet az országos filmszínházak hálózatából gyakorlatilag a pornómozik gettójába száműzte volna. Ez természetesen kereskedelmileg is a mű halálát jelentette volna, de Kaufmannak és producerének – anélkül, hogy a filmet megvágták volna – végül is sikerült kiharcolnia az „R" (felnőtteknek) minősítést.

Intim pillanatok a botránykővé vált Henry és June-ból

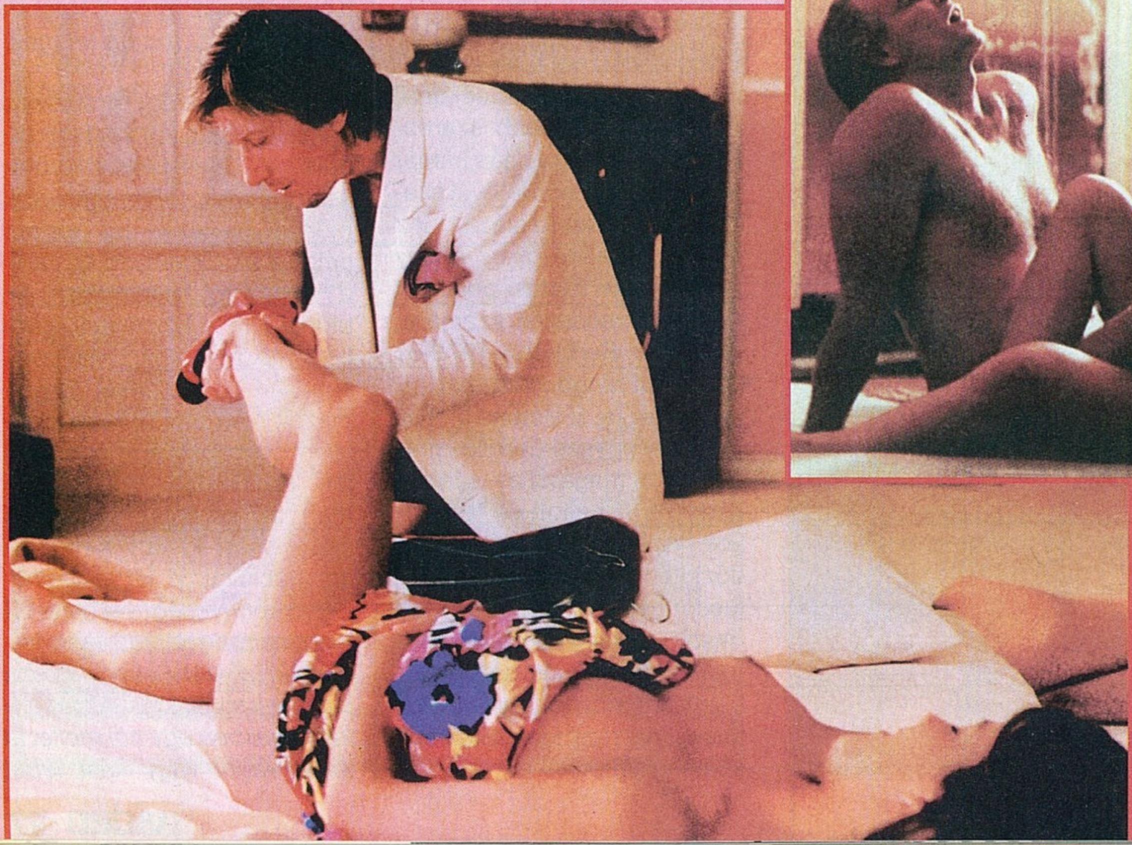
HATALOM – ERŐSZAK – SZEX

Ken Russel – aki nem éppen visszafogottságáról híres – már a Szenvedélyes bűnökben sem riadt vissza az elfojtott, a tudatalattiba száműzött, olykor féktelenül kitörő, „alantas" ösztönök által vezérelt, a „normálistól" eltérő szexuális viselkedésmódok bemutatásától. A deviáns szexualitást, szex és erőszak összekapcsolását új filmje, *A prosti* dokumentarista brutalitással ábrázolja a prostituáltak hétköznapjainak tükrében. Russel szerint egyébként szexjelenetet forgatni a legunalmasabb dolog a világon, mert számtalanszor kell újravenni, amíg jó lesz...

David Lynch, a nyolcvanas évek ügyeletes zseninek kikiáltott félelmetes tehetségű blöffmestere a *Kék bársony*ban szintén a hatalom–erőszak–szex háromszögében mozog. A filmben központi szerepet kap Frank és a bárénekesnő szadomazochisztikus viszonya, illetve a főhős szexuális értelemben vett öntudatra ébredése is. A *Veszett a világ* alapmotívuma Lula és Sailor mindent elsöprő testi vonzalma, amely az őket körülvevő, fegyelmező és tiltó konzervatív társadalom szemében egyenlő a bűnnel. Természetesen Lynch is megkapta a „perverz" és a „beteges" minősítést a kritikusoktól, ám azt senki sem tagadta, hogy filmjei az évtizedforduló posztmodern kultúrájának meghatározó alkotásai.

Kendőzetlen nyíltság 1972-ből: Az utolsó tangó Párizsban

A francia erotika legújabb sztárja: a tiniből lett érett nő, Sophie Marceau Az éjszakáim szebbek, mint a nappalok című filmben

Művészfilm és erotika találkozása: Walerian Borowczyk, Erkölcstelen mesék

AZ EREDENDŐ „ROSSZ"

Adrian Lyne a *Végzetes vonzerő*vel az amerikaiak családeszményébe gyalogolt bele, amely széles körű társadalmi vitához vezetett. Kis túlzással az egész ország – erkölcsi és vallási értékek szerint – két pártra szakadt, attól függően, hogy elfogadta-e a *Glenn Close* által alakított figura motivációt, vagy a félrelépő „tisztességes" családapa *(Michael Douglas)* pártjára állt.

Lyne következő munkája, a *Kilenc és fél hét* tovább feszítette a húrt. A New York-i yuppie-világban játszódó történetben a *Kim Basinger* által megformált Elisabeth önként vállalt szexuális rabszolgaságát és a film sistergően érzéki képsorait sokan nem tudták megemészteni. Lyne véleménye a filmet ért támadásokról meglepően összecseng Verhoeven álláspontjával; *„Az amerikaiak a szexet valami eredendő rossznak tartják. Tulajdonképpen Franciaországban szeretnék dolgozni, mert ott imádnak szerelmeskedni, és ebből nem csinálnak titkot, nem gyártanak hozzá ideológiát."*

AZ ERŐSZAKOS NŐ

A nőmozgalom és a női identitástudat megerősödése mellett Hollywood sem mehetett el szó nélkül. E faji kérdések mellett a „gender issue", a nemek egymáshoz való viszonyának radikális átalakulása, a brutális férfiszexualitást ez idáig csupán „elszenvedő" nő helyére lépő aktív, cselekvő, irányító, olykor kifejezetten erőszakos nőfigura nem csupán a társadalmi drámákban *(Szex, hazugság, videó, Harry és Sally, Dolgozó lány)* szerepel mind erőteljesebben, de felbukkan az akciófilmekben is *(Alien, Az emlékmás)*. Ezt a típust fedezhetjük fel *Sigourney Weaver* alakításaiban (*Alien 1.2.3.*), a férfinemet és a házasság börtönét radikálisan elutasító *Julia Roberts*-filmben (Egy ágyban az ellenséggel), illetve a *Sharon Stone* által megformált írónő figurájában is (Basic Instinct). A nemek új szereposztását minden korábbinál élesebben vetette fel Ridley Scott a *Thelma és Luise*-ban, amely a tavalyi és legtöbbet vitatott filmje. Borúlátó jósok szerint a kilencvenes évek filmjeiben már nem lesznek nők és férfiak, csak egymással harcoló nem nélküli lények...

A csendesen vegetáló pornóipar egyébként komolyan odafigyel a hollywoodi film főáramára, és az egyes sikerfilmek szexváltozatával kedveskedik a rajongóknak, amelyekben többnyire az eredeti szereplőkhöz megszólalásig hasonlító pornószínészek adják elő a „cenzúrázatlan" változatot. A néző olyan – egyébként nem kevés találékonyságot sejtető és néha igen szellemes – címváltozatok között válogathat a videótékákban, mint például a Sperminátor, Very Dirty Dancing, The Godmother, Breast Side Story, Fleshdance, Rainwoman, When Larry ate Sally, The Brazilian Connection stb.

(folytatjuk)

Nagy Zsolt

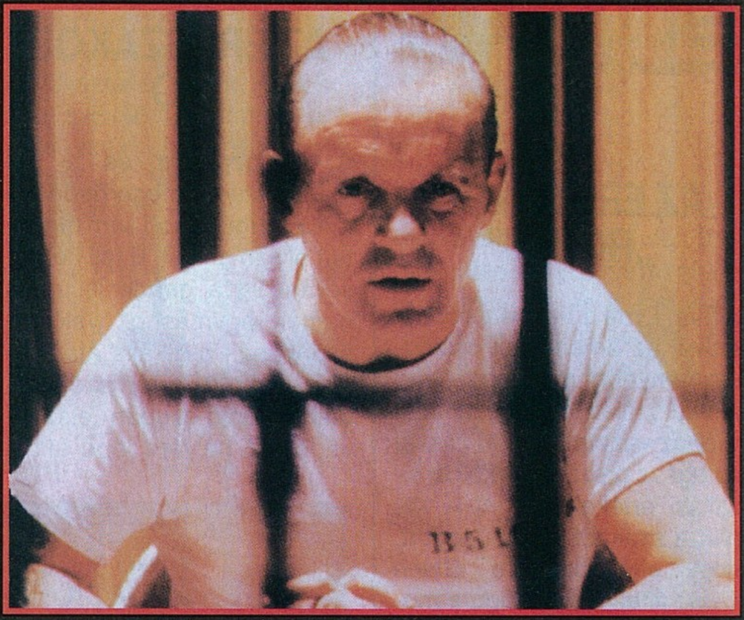
A Kilenc és fél hét Kim Basingerrel tovább feszítette a húrt...

Micsoda nő!
Ráadásul Egy ágyban az ellenséggel... – Julia Robe

ANTHONY HOPKINS

SHAKESPEARE ÉS A KANNIBÁL

Anthony Hopkins, egy walesi falusi pék fia, saját bevallása szerint azért lett színész, mert híres ember akart lenni, nevet akart szerezni magának, be akarta bizonyítani országnak-világnak, hogy ki is ő valójában. Eddigi színészi pályafutásának betetőzéseként, kezében a mágikus szoborral, az Oscar-díjjal, egymilliárd tv-néző szeme előtt azután elmondhatta magáról, sikerült megvalósítania álmát. Nem mintha addigi sikerei bármi kívánnivalót hagytak volna maguk után. Egy nagyszerű színész mennybemenetelének lehettünk tanúi, aki azonban mégis meghatóan emberi maradt, elcsukló hangon először édesanyját üdvözölte, majd édesapjára emlékezett, aki 11 évvel korábban ugyanazon a napon halt meg. Úgy vélte, hogy a sors akarta így, hogy az apjának is része legyen az ő sikerében.

Burton támogatásával

A dél-walesi Port Talbotban, Richard Burton szülővárosában látta meg a napvilágot, sőt a nagy filmszínésszel egy ideig egy utcában is laktak. Később éppen Burton volt az, aki először meghallgatta s támogatta. Ám addig is *„nagyon rossz tanuló voltam. Bátortalan és buta”* – emlékezik Hopkins. Nem volt egy barátkozós fajta, kerülte a többiek társaságát. Ekkor még azt mondta, azért választotta a színészmesterséget, mert egyszerűen nem tudta eldönteni, mitévő legyen, milyen munkához lenne kedve. Mindenesetre mielőtt valóban színészkedésre adta a fejét, tett egy kört a hadseregben, s egy fémöntöde laboratóriumában is dolgozott. A cardiffi Drámai Főiskolán, majd a Drámai Művészetek Királyi Akadémiáján szerzett diplomát. 1960-ban mutatkozott be a színpadon. Leicester, Liverpool és az essexi Hornchurch színházaiban szerepelt. Londonban 1964-ben, a Julius Caesarban lépett színre. 1966–74 között a londoni Nemzeti Színház tagja, Laurence Olivier-nél volt meghallgatáson, melyen az Othellóból mondott részleteket. A szájhagyomány szerint Olivier a monológot követően – utalva egykori szerepére – csak annyit mondott: *„Nos, Ön nagyon vakmerő”*, s azután felvette.

A zömök alkatú, érdekes arcú Hopkinsról gyakran mondják, boxoló kinézete van. Ám e szokatlan kinézet, a darabos mozgás nagyszerű színészt takar, aki nagy fontosságot tulajdonít minden szerepének, akár filmen, televízióban, színpadon vagy az életben kelljen eljátszania azt. Ez utóbbiban először Petronella Hopkinsszal játszott (az eredmény egy kislány), 1973-tól viszont egy új partnerrel, Jennifer Lyntonnal él együtt.

Hopkins rövid idő alatt az angol színpadok egyik vezető alakjává nőtte ki magát, mielőtt a 60-as évek végén filmezni kezdett volna. Szinte már az első pillanattól fogva Laurence Olivier egyik lehetséges utódaként tartották számon, ám az ő példaképe változatlanul Richard Burton volt: *„Ugyanolyan Jaguárt szerettem volna, mint az övé”*.

Shakespeare-alakításairól legendákat mesélnek, de a klasszikus darabok mellett otthonosan mozog modern darabokban is. Nem szereti a típusszerepeket, sokkal inkább az embert próbáló feladatokat. A *Macbeth*, *A vihar*, a *Lear király*, valamint a *Régi idők* és a *Pravda* főszerepei jelzik pályafutásának kiemelkedő állomásait. A *Pravdá*ban nyújtott alakításával mellesleg elnyerte a Laurence Olivier-díjat, valamint a Variety Clut és a Brit Színházművészek Szövetsége a legjobb színésznek járó díját. 1974-ben azután az *Equus* főszerepében bemutatkozott a Broadway-n is. A kiruccanásból 10 hosszú esztendő lett. De ne vágjunk a dolgok elébe, maradjunk még Angliában és a mozinál.

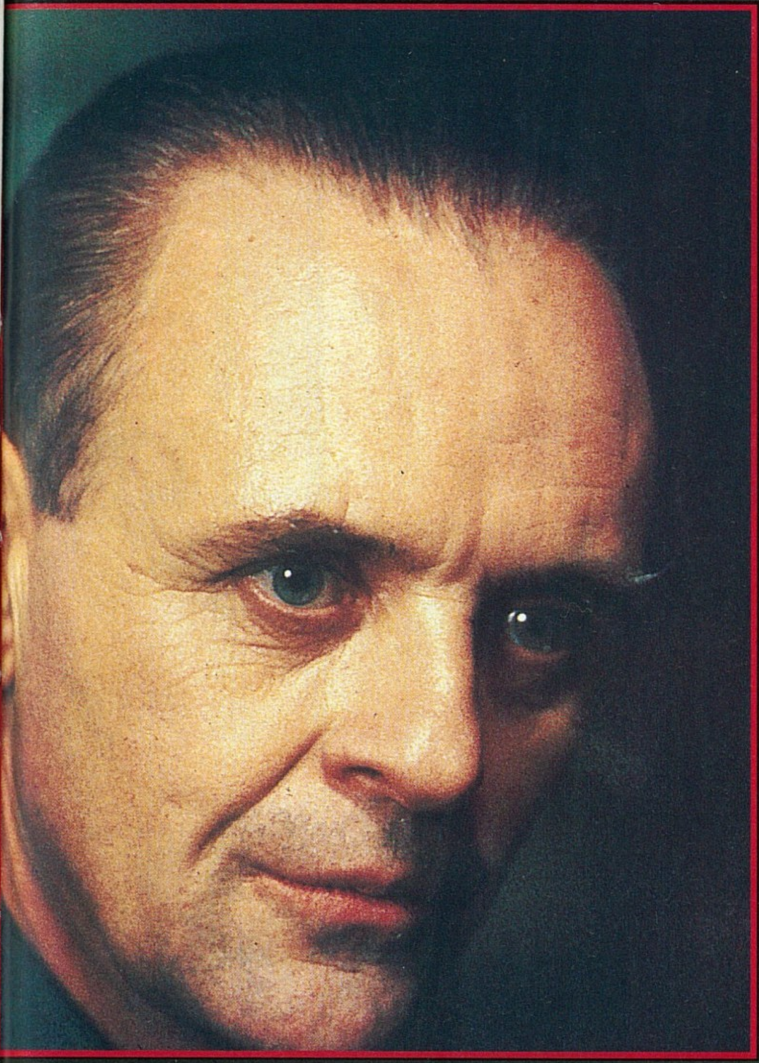
A fehér busztól az Emmy-díjig

Az első filmszerepét 1967-ben, Michael Anderson jelentéktelen filmjében, *A fehér busz*ban (The White Bus) kapta. Utána viszont *Az oroszlán télen* (1968) következett, melyben a nagy sztárok mellett neki is kijutott az elismerésekből, a dicséretekből. További klasszikus szerepek – például Claudius Tony Richardson *Hamlet*jében (1969) – és kémfilmek után (lásd Alistair MacLean James Bond-paródiáját, az *Amikor nyolc harang szól* – When Eight Bells Toll, 1971), Richard Attenborough remek életrajzfilmjében *Az ifjú Winston*ban (The Young Winston, 1972) jutott fontos szerephez.

1973-ban érdekes módon két változat is készült Henrik Ibsen feminista színdarabjából, a *Babaház*ból. Mindkettőt angol filmesek forgatták, az egyiket Patrick Garland, a másikat pedig Joseph Losey. Mivel a hazai mozik csak ez utóbbit játszották, ezért csupán a külföldi kritikusok ítéletére hagyatkozhatunk, mely szerint a *Claire Bloom–Anthony Hopkins* páros játéka vetekszik

Magyarországon bemutatott filmjei:

Az oroszlán télen (The Lion in Winter, 1968) r: Anthony Harvey
Pénzt vagy életet! (Juggernaut, 1974) r: Richard Lester
Győzelem Entebbében (Victory at Entebbe, 1976 USA) r: Marvin J. Chomsky (InterVideo)
A Lindbergh-bébi elrablásának esete (The Lindbergh Kidnapping Case, 1976 USA) r: Buzz Kulik (TV)
Audrey Rose (1977 USA) r: Robert Wise (InterVideo)
A híd túl messze van (The Bridge Too Far, 1977 GB–USA) r: Richard Attenborough
Az elefántember (The Elephant Man, 1980 USA) r: David Lynch
A Bounty (The Bounty, 1984 USA) r: Roger Donaldson
84 Charing Cross Road (1987) r: David Jones (TV)
A bárányok hallgatnak (The Silence of the Lambs, 1991 USA) r: Jonathan Demme
Szabad préda (Freejack, 1992) r.: Geoff Murphy

a *Jane Fonda–David Warner* kettős alakításával. A hazai pályán készített filmjei közül érdemes még kiemelni a *Pénzt vagy életet!* (1974), Richard Lester nagyszerű thrillerjét, amelyben az általa játszott zsaroló egy luxusóceánjáró felrobbantásával fenyegetőzik, arra az esetre, ha nem segítenék ki a sanyarú anyagi helyzetéből.

Amerikába átkerülve a színpad mellett Anthony Hopkins fontos szerepeket kapott a televízióban is, Bruno Richard Hauptmanntól kezdve Yichak Rabinon és Adolf Hitleren keresztül Quasimodóig bezárólag. Hauptmannak *A Lindbergh-bébi elrablásának esete* (1976), mint már azóta bebizonyosodott, ártatlanul halálraítélt és kivégzett áldozatának szerepében nyújtott alakításáért megkapta a tévészakma legrangosabb elismerését, az Emmy-díjat.

Szerelmes özvegyként új filmjében (Howards End)

Az Elefántembertől az Oscarig

Az évtized végén azután következett *Az elefántember* (1980). A film méltóságteljesen, ugyanakkor szenvedélyes módon ábrázolja a szerencsétlen emberszörnyet, John Merricket, akinek azért kell harcolnia, hogy az emberek elismerjék emberi voltát. David Lynch fantáziadús s fegyelmezett rendezése tiszteletben tartja a tényeket, a kor szelleméhez és hangulatához hűen adta vissza ennek az emberi drámának a tragikumát. Nagyszerű partnerekre talált ebben a színészekben, mindenekelőtt a John Merricket játszó *John Hurt*ben, valamint a Frederick Trevist alakító Anthony Hopkinsban. Hopkins a nagyszerű játékával drámaian fogalmazza meg az orvos alakját, aki kiemeli Merricket az alvilági mocsokból, s a londoni kórházában ápolja életének még hátralévő néhány évében.

Miközben változatlanul dolgozott a televíziónál, Hopkins egyre-másra aratta sikereit a mozikban is. A teljesség igénye nélkül néhány ezek közül. Ő a tanítványa (Bo Derek) felé forduló egyetemi professzor a *Változó évszakok*ban (1980), a dinamikus, dölyfös és kegyetlen Blight kapitány *A Bounty* új változatában (1984), az egy New York-i nővel intellektuális levelezésbe bonyolódó londoni antikvárius a *84 Charing Cross Road*ban 1987), végül pedig a híres Humphrey Bogart-filmnek, a *Reménytelen órák*nak (Desperate Hours, 1990) a remake-jében a családjával együtt gengszterek túszául esett főhős figurája.

„A fogorvosomról mintáztam"

S ezzel ejutottunk ahhoz a filmhez, amely több szempontból is mérföldkő lett Hopkins pályafutásában. Ez volt ugyanis az első eset, hogy Hopkins egy abszolút negatív figura szerepét kapta, aki nevezetesen egy szuperintelligens pszichopata tömeggyilkos, ráadásul emberevő. Egy meglepő ötlettől vezérelve éppen általa, a kannibál Hannibálnak nevezett gyilkos segítségével akarják fölgöngyölíteni egy másik, ezúttal egy bőrnyúzó elmebeteg gyilkos ügyét. Egy fiatal FBI-tanonc, Jodie Foster tehát alászáll az elmegyógyintézet legsötétebb bugyraiba, hogy személyesen találkozhasson dr. Lecterrel, akinek segítségével esetleg bepillantást nyerhet a gyilkos lelkének mélyebb rétegeibe. Hopkins rendkívül visszafogott, ám mégis döbbenetes színészi játékot produkált, amely a székébe nyomja a nézőt; a tekintetétől kiveri a víz az embert, a hangjától, a szuszogásától pedig borsódzik a háta. Hopkins szerint könnyű dolga volt, a szerepmegformálás nem okozott gondot számára, lévén *„a figurát a fogorvosomról mintáztam, a székében ülve ugyanis a dokin kívül állandó halálfélelem is kínzott. Próbáltam olyan biztatóan nézni a filmben, ahogy akkor ő nézett rám. Mosolyától megfagyott ereimben a vér."*

A feszültségkeltés, az idegborzolás egyébként nem ismeretlen számára: „Egyszer a csajok unszolására horrortörténeteket meséltem nekik. Az ő szüleikkel szemben még megvédett anyám, máig emlékszem azonban a pofonra, amit otthon kaptam tőle."

A bárányok óta sem pihen Anthony Hopkins. Már a hazai mozikban is megy a Szabad préda sci-fi, melyben Mick Jaggerrel és Emilio Estevezzel játszik együtt. Vanessa Redgravevel, Emma Thompsonnal az oldalán vállalt főszerepet James Ivory filmjében a *Howards End*ben, mely egy özvegyember, Henry Wilcox szerelmi történetét meséli el. E szerep egész más színészi játékot követel tőle, mint az Oscar-horror, ám Coppola befejezés előtt álló alkotásában már ismét a legújabban megismert játékához hasonló feladatot kapott. A film címe: *Dracula.*

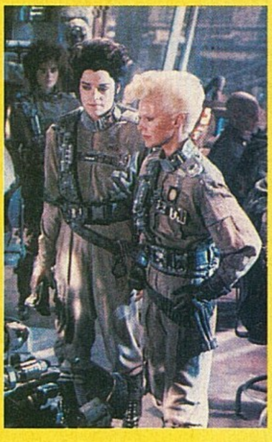

Pihenésre ezután sem lesz ideje, hiszen készül A bárányok hallgatnak folytatására. *„Szívesen forgatnék egy filmet, melyben újra Lecter lehetnék. Az első ugyanis sok nyitott kérdést hagyott maga után, s magam is kíváncsi vagyok a folytatásra"* – nyilatkozta, s úgy tűnik, vágya valóra is válik.

A legjobb színésznek járó díjat elnyerni mindenképpen fantasztikus teljesítmény. A kiváló megjelenítőerejéről, az átgondolt, érett alakításairól ismert Hopkins esetében elmondhatjuk, hogy a lehető legjobb kezekbe került a díj. Külön öröm, hogy általa, ha közvetett formában is, de az európai színészvilág kapott elismerést, amely újból és újból igazolja, mennyi tehetséggel rendelkezik. A legnagyobb baj, hogy ennek (f)elismeréséhez legtöbbször Hollywoodba kell menni.

Szilágyi G. Gábor

SIKERLISTA

1

ZOOM

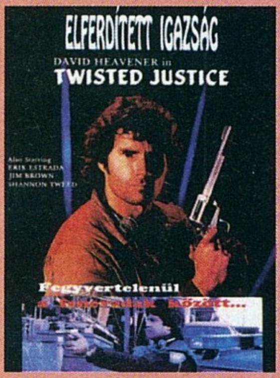
1. A Dolog
2. A terror útja I-II.
3. Végzetes találkozás
4. Megaville
5. Terminator I.
6. Farkasokkal táncoló I-II.
7. A jövő emlékei
8. Oroszlánrész
9. Sissi I-II-III.
10. A félelem városa
11. Sas kommandó
12. Ultra Force
13. Vasangyalok II.
14. A halál nem felejt
15. Vasangyalok I.
16. Börtönök és sárkányok IV.
17. Murphy háborúja
18. Kobold kópék
19. Istenek ivadékai
20. A cápavadász

1

VIDEO 2000

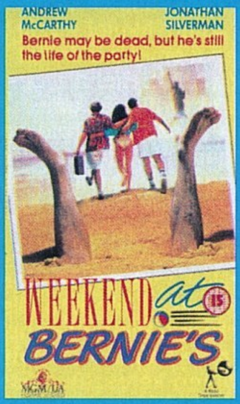
1. Made in L. A.
2. Bankrabló zsaruk
3. Bűnös asszony
4. A vörös halál áldozata
5. Gyilkosok az utcán
6. A kincs
7. Queenie I–III.
8. Bangkok Hilton I–III.
9. Gyilkossággal vádolva
10. Orvos vagy hóhér
11. Maximális erő
12. Megfontolt gyilkosság
13. Utcai bűnügyek
14. Holtvágány
15. Eredendő bűn
16. Menyasszony feketében
17. Apró füllentések
18. Agymosás
19. A kölyök
20. Harc az életért

1

MOKÉP

1. Elferdített igazság
2. Bérelj zsarut
3. A legyőzhetetlen barbár
4. Texasi gladiátorok
5. Macho
6. Lombikfeleség
7. Tudathasadás
8. A tegnapi őrült éjszaka
9. Hajtóvadászat kánikulában
10. A „kicsike"
11. Ügynök a kofferben
12. A szórakozott
13. Olajralépés
14. Magas szőke férfi felemás cipőben
15. Házibuli
16. Zsaru vagy csirkefogó
17. Esernyőtrükk
18. Lucky Luke
19. Ászok ásza
20. Balfácán

2

DUNA FILM

1. Belevaló papapótló
2. Hóbortos hétvége
3. Szerepcsere
4. Botcsinálta angyal
5. Tétre és befutóra
6. Darkman
7. Ördögi szekta
8. Intruderek támadása
9. Ne folytassa felség!
10. Villamosszék villanófényben
11. A sötétség gyermeke
12. Földi támaszpont
13. Élve eltemetve
14. Ghost
15. Tini nindzsa teknőcök
16. A gyönyör rabjai
17. Palimadár
18. Talpig zűrben
19. Álomcsapat
20. Kedvencek temetője

A video magazin következő számának tervezett tartalmából:

Sztárportré: Louis de Funès,
Marc Singer, „a vadak ura"
Mit tud a 16:9?
Képmagnók tesztje

Az érzékek birodalma 3.
Hollywoodi százak klubja

4

Nyitva 0–24-ig!

Fót, Vörösmarty tér 15.
Budapest XIII., Pannónia u. 13.
(T.: 132-5027)
Budapest XI., Fadrusz u. 14.
(T.: 186-7815)
Budapest
XIV., Erzsébet királyné útja 41/a.
(T.: 251-9496)

FOTIFON

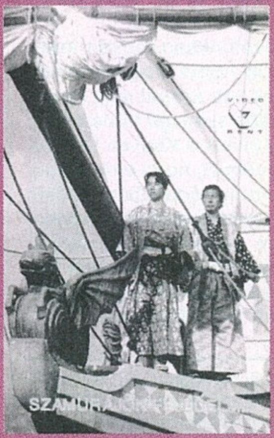
1.	Intruderek támadása	(Duna Film)
2.	Kipurcant a bébicsősz...	(Intercom)
3.	Törvényre törve	(Intercom)
4.	Házinyúlra nem lövünk	(Intercom)
5.	Botcsinálta angyal	(Duna Film)
6.	Küzdelem törvénye 2.	(Video 2000)
7.	Hiúságok máglyája	(Intercom)
8.	Amerikai négyes	(Videa)
9.	Palimadár	(Duna Film)
10.	Maximális erő	(Video 2000)
11.	Hideg veríték	(Zoom)
12.	Fejvadász	(Video 2000)
13.	A dolog	(Zoom)
14.	Spionfióka	(Intercom)
15.	Ők is a fejükre estek	(Mokép)
16.	Szerepcsere	(Duna Film)
17.	Acélmagnóliák	(Videa)
18.	Ne folytassa felség	(Duna Film)
19.	A zöldfülű	(Intercom)
20.	Az én kék egem	(Intercom)

FOTIFON BONUS

Ha kivágja ezt a szelvényt, egy műsoros kazetta díjtalan kölcsönzésére jogosít a FOTIFON bármelyik tékájában.

Érvényes 1992. július 31-ig.

A szelvény tagságival érvényes!

10

FÉNYSZOLG Videotéka

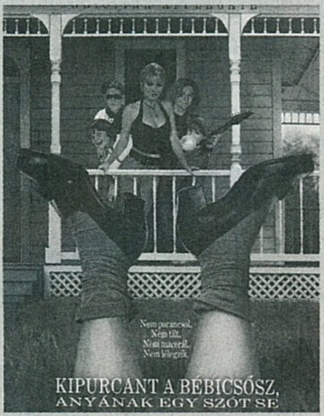
Budapest VIII. ker, Szigony u. 12.
IV. ker. Megyeri út 224–226.
X. ker., Hungária krt. 5–7.

1.	Z-men kommandó	(VICO)
2.	Szerepcsere	(Duna Film)
3.	Megfontolt gyilkosság	(Video 2000)
4.	Jancsi és Juliska	(LUXx Video)
5.	Hóbortos hétvége	(Duna Film)
6.	Fantomas	(Mokép)
7.	Belevaló papapótló	(Duna Film)
8.	Törvényre törve	(Intercom)
9.	Francia pezsgő	(LUXx Video)
10.	Szamurájok fejedelme	(Video Rent)
11.	New Jack City	(Intercom)
12.	Intruderek támadása	(Duna Film)
13.	Ötszex	(LUXx Video)
14.	Balfácán	(Mokép)
15.	Lady karate	(VICO)
16.	Scanners II.	(Video 2000)
17.	Agymosás	(Video 2000)
18.	Queenie I–III.	(Video 2000)
19.	Ovizsaru	(Duna Film)
20.	Minden lében két kanál	(VICO)

bmk

Budapest XI.,
Etele (volt
Szakasits Á. út) 55.
Telefon: 186-9444
Nyitva: H–P 9–19,
Sz 9–12

2

BMK

1.	Szerepcsere	(Duna Film)
2.	Kipurcant a bébicsősz...	(Intercom)
3.	Villamosszék villanófényben	(Duna Film)
4.	Felszarvazták őfelségét	(Mokép)
5.	Szárnyát vagy a combját	(Mokép)
6.	Házinyúlra nem lövünk	(Intercom)
7.	Fantomas	(Mokép)
8.	Törvényre törve	(Intercom)
9.	Vörös hajnal	(Intercom)
10.	A dolog	(Zoom)
11.	Zsaru vagy csirkefogó	(Mokép)
12.	Házibuli I.	(Mokép)
13.	A terror útja I–II.	(Zoom)
14.	Olajra lépés	(Mokép)
15.	Balfácán	(Mokép)
16.	A gyönyör rabjai	(Duna Film)
17.	Botcsinálta angyal	(Duna Film)
18.	Lucky Luke (rajz)	(Mokép)
19.	De hová tűnt a 7. század?	(Mokép)
20.	Mystic Pizza	(Gordiusz)

Keres-kínál

Rovatunkban ingyen tesszük közzé magánszemélyek 100 szónál nem hoszszabb szövegű hirdetéseit. Felhívjuk a Kedves Olvasó figyelmét, hogy e rovatban nem áll módunkban közölni olyan hirdetéseket, amelyekben megvételre ajánlanak vagy díjazás ellenében keresnek szerzői jogvédelem alatt álló műsorokat.

Elcserélem vadonatúj SONY CCD-TR 105 E típusú 8 mm-es HANDYCAM kamkordert tartozékokkal: csatlakozó készlet, 110 perces akkumulátor és akkumulátortöltő (6xZOOM, HI-FI sztereó hang, 1/4000 zársebesség) + KP. egy 4–8 éves 1500-ös kocka LADA-ra. Érdeklődni: Vajda Botond 1203 Budapest, Bíró Mihály u. 20. VII/47.

•

Eladó új SONY CCD-F 550 E Hi-Fi sztereó tip. 8 mm-es kamkorder teljes felszereléssel: táska, 60 perces akku, akkutöltő, infra távvezérlő, TV és videó csatlakozó) 8xzoom, 470 000 pixel, 3 lux, SP-LP üzemmód, 2 trükk memória, super állókép, gyorsítás–lassítás, AE-program, automata és kézi üzemmód, valamennyi funkció infra távvezérléssel is rendelkezik. Érdeklődni: DÖME LAJOS 20 és 21 óra között: 06/96/18-519 telefonon.

•

Sürgősen eladó egyben originál 4x50 W-os szintézeres 24 programos Technics rádióerősítő 2 db HS 501 Orion hangfallal 25 ezer forintért. Érd.: Katona László 8095 Pákozd, Móga János u. 13. Tel.: 06/22/76549.

•

Eladó PANASONIC A2 kamera és PANASONIC NV-180 hordozható videómagnó (INZERT, AUDIODUB) tartozékokkal. (Pl. karaktergenerátor), állvánnyal. Érdeklődni lehet: Géczi Zsolt 3200 Gyöngyös, Warga L. u. 17.

•

Eladó: C-64 számítógép + floppy + 120 lemez + könyvek + joystick: 20 ezer Ft, jó állapotú HB1 hangfal + PROTON 520 erősítő: 28 ezer Ft. Balázsovics Gábor, 1156 Újpalota, Sárfű u. 11. I. em. 3. Tel.: 169-2800/1050 nappal.

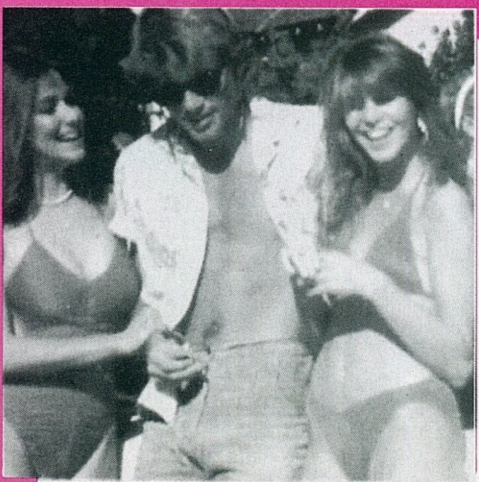
Vakációóó
Vakációóó

Kis híján egy évet várunk rá, tervezgetjük, spórolunk, azután... Nos, azután két dolog lehetséges. A nyár vagy a terveink szerint alakul, vagy nem. Ám bárhogyan is, filmet nézni télen is, gyáron is kikapcsolódás, öröm.

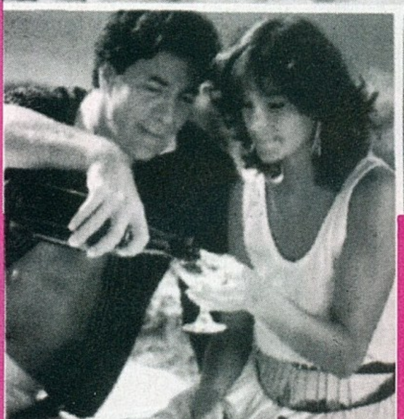
Legyünk stílszerűek, s döntsünk úgy, hogy a vakáció alatt olyan kazettákat nézünk meg, amelyek a vakációról szólnak. Nem lesz könnyű dolgunk: a videókölcsönzőkben ugyanis a kazettákat csak műfajuk szerint rendszerezik: hiába keresünk filmet színész szerint vagy téma alapján, rá kell hagyatkoznunk az eladóra, aki vagy tud ilyen filmeket ajánlani, vagy sem. Ilyenkor a mi feladatunk a keresgélés. E böngészéshez íme egy kis segítség.

A nagy kiruccanás...

Dudavadászok

A vakáció elé reményekkel nézünk: gondtalanságot, örömöt, vidámságot várunk tőle. Fordulhat persze minden a visszájára is, mint a *Két év vakáció*ban. A Verne-regény filmen sem rossz. A sok nehézség ellenére kivillan belőle a tengernyi optimizmus. Nem úgy a *Legyek urá*ból, amely egy különös „kirándulást" beszél el. A hajótörött gyermekek itt nem bájos fiúcskák, akik legyőzik a természetet. Nem, belőlük az ördögi természet tör a felszínre; egymás gyilkosai lesznek, s aki túléli a megpróbáltatásokat, az még a vakáció hallatára is libabőrös lesz.

Szép reményekkel indul a *Jó reggelt búbánat* is. Csupa idill a francia Riviérán kezdődő történet. A charme-os papa, a serdülő leányka, s az érett nő hármasa akár jól is végződhetne. Az irigység, a féltékenység és az önzés azonban tragédiát szül. Ezt a vakációt is jobb elfelejteni...

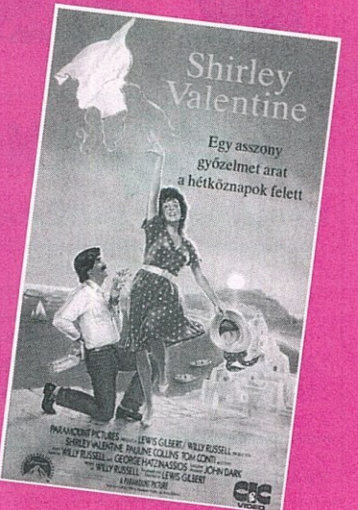

Kipurcant a bébicsősz...

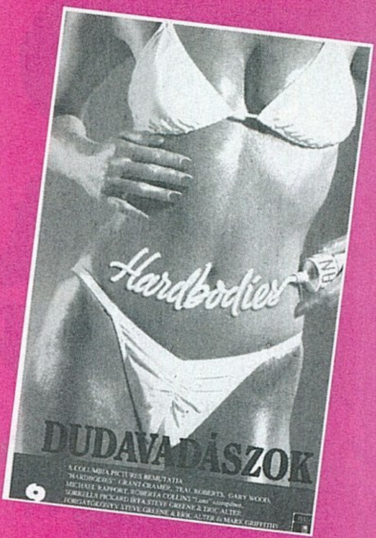
Bogdanovich másként látta a helyzetet. Az ő emlékei bár fájóak, mégis édesek. A *Kamaszkorom legszebb nyara* Oscar-díjat érdemelt és az idősebbek láthatták moziban, televízióban. Nagy élmény, szinte mindenki magára ismerhet az alkotásból. Az érzések ismerősek, s a film nézésekor úgy érezzük, mintha mi is átéltük volna a történéseket.

Átmenet a szomorúság és a vígság között a *Tábori történet.* Amerika tucatnyi városából jönnek vakációzni a gyerekek. Legtöbbjük már az elején unja, hiszen az egész a papa érzelgőssége miatt fogant meg. Az „öregek” úgy emlékeznek a régi cserkésztáborokra, hogy az faragott belőlük férfit: micsoda közösségi szellem is volt akkoriban! Vállvetve küzdöttek és győztek. E szellemet képviseli a táborvezető, szemét és cselekedeteit idétlen hályog homályosítja el. Mert a fiúk és a lányok, de még a nevelők jobbik fele is egész másként képzeli el a nyaralást. Dehogy akarnak ők sípszóra menetelni, ahhoz sincs kedvük, hogy harci játékot játsszanak. A fiúkat elsősorban a lányok érdeklik, a lányokat pedig a fiúk. Hála a már említett néhány nevelőtanárnak, a nyár felejthetetlenné válik, a film is, amelyből néhány honi tanár is meríthetne, miként kell a gyerekekkel bánni.

Természetesen a felnőttek is különleges bánásmódot igényelnek. Aki mostohának érzi a körülményeit, vagy kesereg vagy fellázad. A lázadás különös módját választotta Shirley Valentine angol háziasszony. Elege lett férje közönyéből, a nehéz szatyrokból, a hétköznapok unalmából. Vesz egy új fürdőruhát, csomagol, és elmegy Görögországba. Egy banális flört rádöbbenti: az élet szép, s talán nem is kéne hazamennie a ködös Albionba. Marad, élete még így is gazdagabb. Igaz, a szerelmecske elillan, a végtelennek tűnő napozásnak is vége. De a lelke szabad. és ebbe az idillbe toppan be a férj, nehéz bőröndjét, s lelke görcseit cipelve.

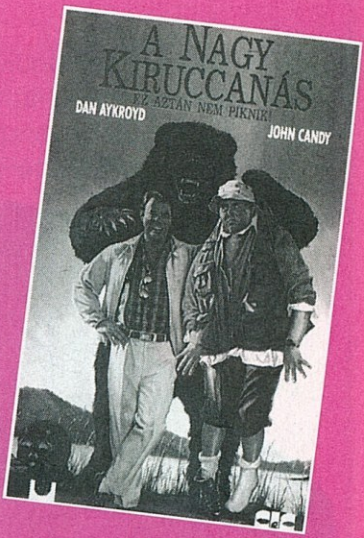

Szinte a fél vakáció lefut, mire kimondjuk a végtelenített filmcímet: *Kipurcant a bébicsősz, anyának egy szót se.* Annak ellenére, hogy a bébicsősz még a film elején szörnyethal, a hátralévő rész egész kellemesen alakul. Az öt serdületlen gyermek az áhított szabadság hajnalán rádöbben felelősségére. Vége a linkeskedésnek, s cselekedni kell: munkát vállalni, vacsorát készíteni, fogadni a vendégsereget. S lőn csoda, a srácok az egészet mindjobban élvezik. Ez a nyár számukra is felejthetetlen.

A félreértések vígjátékát rendezte meg William Bear *Spionfióka* címen. Természetesen a hasonlat teljes mértékig önkényes, hiszen semmi köze sincs a klasszikus műhöz. Valakik valakikről azt hiszik, hogy egész más, mint ami. Üldözés, hajsza és sok csoda. A legizgalmasabb az, hogy ez a vakáció sikeres pótvizsgának is betudható, hiszen a franciatanárnő hősünket jutalomként átengedi az érettségin.

Egy nyaralás arra is alkalmas, hogy engedjünk a csábításnak és egészen mások legyünk, mint voltunk. A féktelen örömhajhászásra, a felszabadultságra lehet, hogy csak négy nap adatik, lehet, hogy az egész nyár. Mindegy, a lényeg a soha meg nem ismételhetőség érzése.

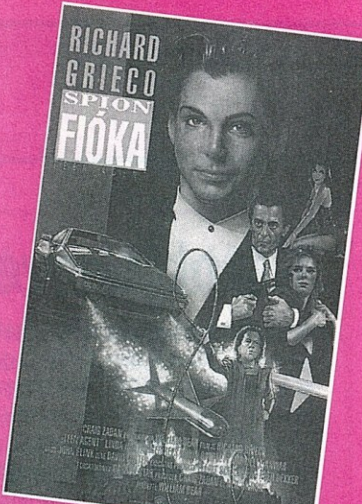

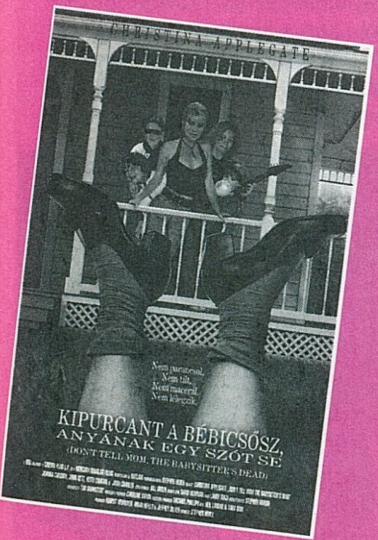
Két ilyen film is akad a kínálatban. Egyikük a *Dudavadászok.* A film szinte minden mondanivalóját a cím már magában sejti. Tengerpart, szép lányok, szex – és éhes fiúcskák. A nyereménynyaralás nyereménye Johnny Deepe. A kisfiús sztár mohón élvezi, legalábbis próbálja, hogy négy napig a szerencse kegyeltje. Barátjával nyerték ezt a kurta vakációt, amelybe mindent bele kell sűríteniük, amit csak lehet.

Ez sikerül is, meg nem is.

A nyaralós filmek másik típusa, amikor a családok mennek vakációzni. Olyan

emberek, akik egész évben keményen húztak, alig volt idejük a kikapcsolódásra, sőt még arra sem, hogy néhány felhőtlen órát együtt töltsenek a családjukkal. Hol a telefon csengett, hol a főnök szólt közbe. Rohanni kellett a munka után. Szívük mélyén azonban mindig dédelgettek néhány szép emléket, néhány be nem telje-

sült álmot. Ám egyszer csak lecsapták a tollat, és azt mondták: mindenki a kocsiba; nyaralunk! Majd értetlenül és sértődötten nézik, hogy a kényszerboldogságnak nem örül mindenki. Kivéve a nézőt, mert a filmeken alaposan kinevethetjük magunkat.

Például Chevy Cheese *Családi nyaralásá*n. Autóba préseli magát a család; papa, mama és a gyerekek. Chicagóban is van vidámpark? Igen, de az nem olyan. Tehát irány az ország másik fele. A maratoni utazást feledhetetlenné teszi, hogy útközben csatlakozik hozzájuk egy nagynéni, aki egyik pillanatról a másikra elhalálozik. Szegény ezután felkerül a kocsi tetejére, s a család csak azon imádkozik, ne essen az eső. Esik. A baj, mint tudjuk, nem jár egyedül, a kocsi elromlik, s ekkor még nem vagyunk túl az igazi csattanón.

Ez a család természetesen a következő évben is nyaralni megy, s erről az útról is készül film. Ezúttal az amerikai átlagfamília rándul át. Mintha a balsors üldözné őket. Nehezen szokják meg Angliában a bal oldali közlekedést, Olaszországban a temperamentumáról híres népet. Az út cseppet sem felhőtlen, s csak mi mulatunk rajtuk. De történne meg ez az egész kalamajka velünk, zokognánk napestig.

A mindenáron nyaralásról szól *A nagy kiruccanás* is, e kedves film, élén John Candyvel és Dan Aykroyddal.

Shirley Valentine

Kettejük grabancát fogja egy nagy medve. Csendes megértés, irigylésre méltó szeretet jellemzi ezt a családot, de ahogy mondani szokták, jól álcázzák. Hogy felszínre kerüljenek a gondok, nos, ahhoz kell a medve, nagy mancsával. Mire vége a vakációnak és kezdődik újra a robot, csudafigurák születnek, remek fickókká válnak. Sikeresebbek lesznek, mint eddig voltak, s talán boldogabbak.

Kell is a bizakodás, hiszen egy újabb remény beteljesülésére egy évet kell várni. Mert csak jövőre lesz újra nyár.

Addig azonban még itt az idei!

Bagota Edit

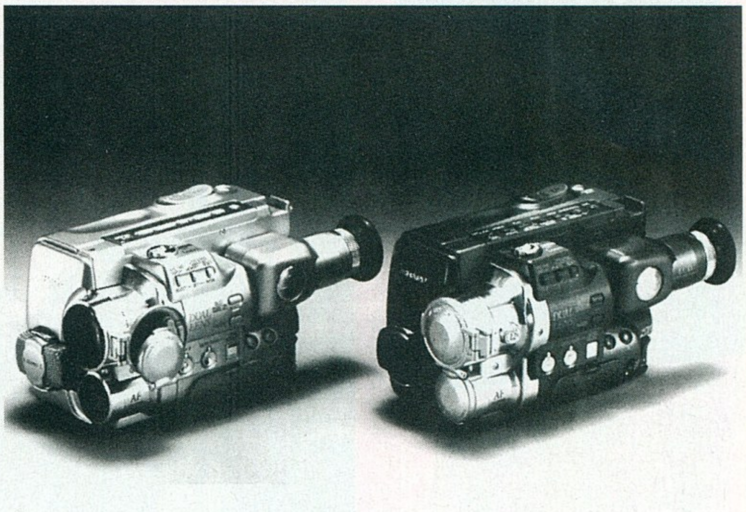
Spionfióka

Május végén rendezték meg a fogyasztói elektronika egyik legnagyobb kiállítását Chicagóban. A korábbiaktól eltérően, az utolsó két napon a vásár megnyitotta kapuit az érdeklődő nem szakemberek előtt is. A McCormick Place két, stadion méretű épületében, valamint a város néhány szállodájában megrendezett kiállításokon látható volt mindaz, amit a gyártók az amerikai piacra szánnak, illetve néhány új, távlati fejlesztési irányvonal is. Néhány kiragadott újdonság erejéig lássuk, mit kínálnak a nagy cégek.

Kétobjektíves kamkorder

A kamkorderpiacon a méretek és a szolgáltatások versenye folyik. A Sharp cég újdonsága a VL–MX7U típusú 8 mm-es kétobjektíves TWINCAM felvevő. A két objektív egyike szuperszéles látószögű. A készülék lehetőséget ad professzionális képhatások megtervezésére, pl. kép-a-képben formában a nagylátószögű objektív képébe bevágható a másik objektív képe. A két kép egymásba átúsztatható, keverhető. Emellett a készülék Hi-Fi sztereó hangot rögzít. Ára 1700 dollár

VHS – miniben

Az otthoni használatú képmagnók piacán a VHS rendszer szinte egyeduralkodóvá vált. Érdekesség a miniatürizálási tendencia egyik példája, a Goldstar GLV–B1000 típusú, normál VHS kazettás, LCD tv-t is tartalmazó VCR-ja. A 3 kg súlyú, elemről, gépkocsi-akkumulátorról és hálózatról működő videomagnó júliusban jelenik meg, 1250 dolláros áron.

8 mm-es képmagnó

8 mm-es videókazettát több kamkordertípus is használ, azonban asztali 8 mm-es VCR-t csak a Samsung állított ki. Az XD 350 típusú készülék 18 csatornás kábeltunert, előprogramozást, és műsorszerkesztéskor speciális trükköket kínál. Ára 750 dollár.

ECTRONICS SHOW 1992

S-VHS–C, újdonságokkal

A Panasonic S-VHS–C készülékét fejlesztette tovább. PV–S62 típusú kamkordere a következő szolgáltatásokat kínálja: S-VHS videofelvétel 400 soros felbontással, HiFi sztereó hanggal. A 8-szoros optikai zoomot egy digitális, képmemóriában történő transzformáció 20-szorosra terjeszti ki, gyakorlatilag a képfelbontás látható romlása nélkül. A kis súlyú készülék könnyen remeg a kézben, ezért egy képmemórián alapuló stabilizátort is beépítettek. Egy áramkör figyeli a kép 30 pontjának elmozdulását az egymást követő képek esetén. Kiszámítja az elmozdulás irányát és mértékét, majd a digitalizált képet ugyanennyivel visszatolja az előző képhelyzetbe. Természetesen csak függőleges és vízszintes irányú „kézremegést" képes kompenzálni, és tudatos mozgatás, „panorámázás" esetén az áramkört ki kell kapcsolni. További szolgáltatás a képmemóriát kihasználva félbevágott és tükrözött kép, állókép, és töredezett mozgás (strobe) effektusok felvétele. A készülék fényérzékenysége 2 Lux, ami kevesebb, mint egy gyertya fénye, de a jó minőségű felvétel érdekében tartozék egy miniatűr halogén reflektor, amely áramellátását tartópapucsán át közvetlenül a kameráról kapja. Új megoldás továbbá, hogy erős megvilágítás esetén az automatika nemcsak a fényrekeszt, hanem a képenkénti felvételi időt is csökkenti 1/100–1/4000 másodpercre. A készülék eladási árát még nem közölték

Home theater

Az Egyesült Államok a szélsőséges méretek hazája. Az ottani tv-nézéshez kapcsolódó új fogalom a „home theater". Ez a komplex berendezés egy óriás tv-készüléket, egy speciális hangfeldolgozó egységet, amely a körülvevő térélményt nyújtó hangot szolgáltatja, videomagnót és HiFi berendezést tartalmaz. A nagyobb képméret érdekében általában vetítős tv jeleníti meg a képet akár 224 cm-es (!) méretben, a hangot pedig a nézőket körülvevő hangszórók szolgáltatják. A gyártók rendszereiket 4000–40 000 dolláros áron kínálják.

Karaoke

A video és az audio határterülete a Japán után az Egyesült Államokat is rohamosan meghódító Karaoke. A japán szó „üres zenekart" jelent. Világsztárok sikerfelvételeit rögzítik kazettán, illetve klipjeit képlemezen, de az előadó éneke nélkül. A karaoke-klubokban, -bárokban verseny folyik, ki tudja legtökéletesebben ráénekelni a számot a háttérzenére. Természetesen ez az új őrület megteremtette technikai hátterét is. A YAMAHA CDV–1200K KARAOKE/Laser Disc Player lehetővé teszi a zenekar és énekhang keverését, a zenekar hangfekvésének változtatását az énekes hangtartományának megfelelően. Állítható az ének, vokál, zenekar aránya, programozható a lejátszandó számok sorrendje és karaoke üzemmódban a készülék minden szám után megáll, lehetőséget adva az énekeseknek helyet cserélni a színpadon. A készülék ára 850 dollár.

Színes képtelefon

A videotechnika teret hódít a telefontechnikában is. Az AT&T Video Phone 2500 típusú készüléke az első, hagyományos telefonvonalon színes, mozgóképet is továbbító készülék. Képernyője 3,3 LCD, a felvevő egy fix fókuszú lencse mögött elhelyezett CCD. Az adatátvitelt hasonló készülékkel történő kommunikáció esetén 19,2 kilobit per másodperc sebességű modem biztosítja. A készülék ára 1500 dollár.

ECTRONICS SHOW 1992

Coppola elégedett

Francis Ford Coppola, a neves rendező híres arról, hogy nemigen nyilatkozik bemutatásra váró filmjeiről, s ha igen, akkor sem hangzik el szájából dicsérő szó. Legújabb, *Dracula* című horrorja forgatásának végén azonban kijelentette: *„Kezd egészen jó lenni!”* Coppola nyelvén ez azt jelenti, hogy szerinte szuper produkció van kilátásban. A szereplőgárda mindenesetre már sejtet valamit: *Gary Oldman, Anthony Hopkins, Keanu Reeves...*

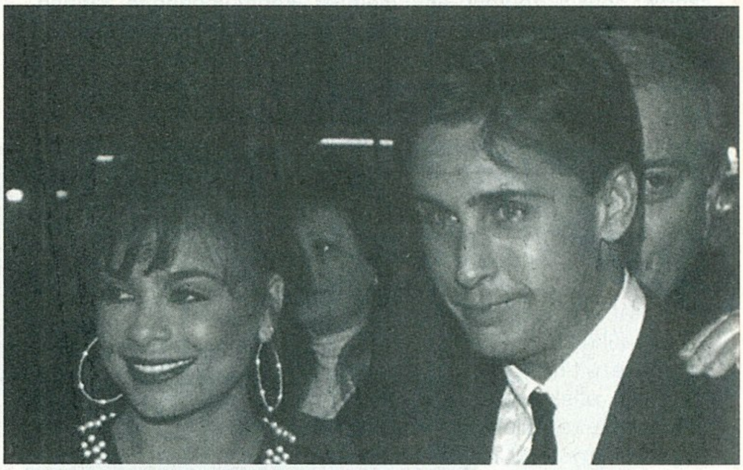

Hogan, a galaktikus

A nálunk elsősorban a műholdas programokról ismert birkózó-pankrátor, Hulk Hogan most egy akció-sci-fi vígjátékban lép a nézők elé. A *Külvárosi kommandó*ban Hogan egy világűrben bolyongó vándort játszik. Űrhajója azonban egy kisebb „defekt” miatt javításra szorul, ezért egy amerikai városka elhagyott planetáriumában keres rejtekhelyet, amely egyébként diszkóként is üzemel. El kell rejtőznie a világ elől, mert nem ismeri ki magát a földiek birodalmában. Megismerkedik azonban egy szelíd lelkű mérnökkel, aki bemutatja családját, akik körében legalább akkora meglepetést okoz, mint egykoron E. T. Hogan ettől kezdve amolyan galaktikus őrangyalként vigyáz a családra. E segítség a lehető legjobbkor érkezik és a Shep névre hallgató izomkolosszus megfordítja a sors kerekét.

Hollywoodi álompáros

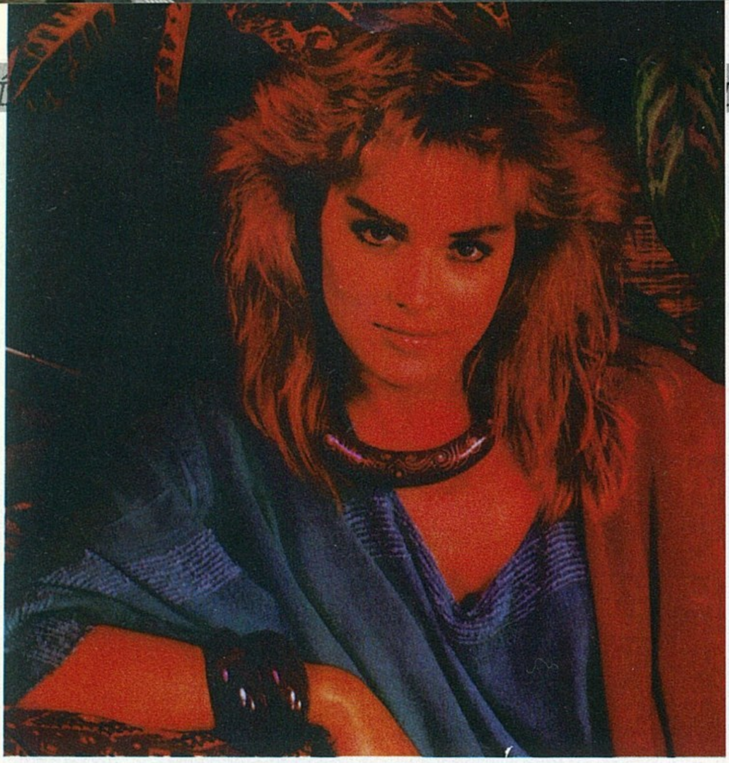
Hollywoodban mindig szenzációszámba megy, ha két híresség egymásra talál. A színészpárok mellett a legújabb szerelem a neves popénekes Paula Abdul és Emilio Estevez között szövődött, aki el is jegyezte a pályája csúcsán lévő, már nem tizenéves Paulát. Emiliót idehaza is láthatjuk új filmjében, a Szabad prédában (Freejack), melyben Anthony Hopkins oldalán játszik.

Ki lesz a legújabb Angyal?

A hatvanas évek egyik legsikeresebb televíziós krimisorozata volt az *Angyal* (The Saint). Producerek most a sorozat újjáélesztésén gondolkodnak. A hírre a sztárok is felfigyeltek, s Hollywoodban máris megindult a versengés Tom Berenger és Mel Gibson között a főszerep elnyeréséért.

Sharon Stone nem szégyellős

Első pillantásra pont olyan, mint egy átlagos hollywoodi szőkeség, akiből tizenkettő egy tucat. Sharon Stone azonban utolsó filmjével – ami valójában élete első igazi főszerepe – kiugrott a karakter nélküli tucatbabák közül és a Paul Verhoven által rendezett *Elemi ösztön* (Basic instinct) tavaszi bemutatója után a figyelem középpontjába került. A most 34 éves egykori fotómodell Michael Douglas partnereként egy sikeres írónőt alakít, aki magánéletében komoly lelki és szexuális problémákkal küszködik. Verhoeven pszichothrillerjének forgatása nem volt problémamentes, mivel Joe Eszterhas 3 millió dolláros forgatókönyvében nagy hangsúlyt kapott a Stone által megformált karakter biszexualitásának ábrázolása, ami ellen az amerikai gay és leszbikus társadalom erőteljesen tiltakozott. A San Franciscó-i forgatási helyszínen egy ízben 31 protestálót tartóztattak le a kamerák kereszttüzében...

Stone – aki az Edinboro College hallgatójaként némi színészetet is tanult – New Yorkban kozmetikumok és hajápoló szerek hirdetéseivel kereste a kenyerét, de egy pillanatra sem tett le arról, hogy „igazi" színésznő legyen. A modellkedést feladva a nyolcvanas évek közepén másodosztályú akció- és kalandfilmekben kezdte pályafutását *(Salamon király bányája, Az arany elveszett városa, Rendőrakadémia 4.),* kisebb szerepet kapott Woody Allen *Csillagporos emlékek*jében és a *Kibékíthetetlen ellentét* című romantikus komédiában. *„Jó esélyem volt arra, hogy megmaradjak egy átlagos, bármikor előhúzható csinibabának, akire akkor van szükség, ha az oroszlánok vagy a marslakók elől félmeztelenül kell menekülni"* – emlékszik a színésznő. Példaképei között az akkoriban befutó Glenn Close és Debra Winger állt az első helyen. A fordulópontot a Paul Verhovennel történt találkozás hozta meg számára, aki Arnold Schwarzenegger partnerét kereste *Az emlékmás* című szuperprodukcióhoz. Stone a meghallgatáson – saját állítása szerint – „élesben" megverte Arnoldot, így ő kapta meg a szerepet, amelyben egyszerre volt szüksége Doris Day és Bruce Lee képességeire. A film sikere nyomán modellt állt a Playboynak, amiben semmi kivetni valót sem lát: *„Nem szégyellem a testem"* – mondja – *„és noha megvannak a saját szabályaim, ezekbe a Playboy még belefér. Azt hiszem ez az egész dolog inkább használt a karrieremnek".*

Egyelőre nem tudja, mi következik az *Elemi ösztön* után, de mivel utolsó két filmjében jéghideg és gonosz figurákat alakított, így a változatosság kedvéért most szeretne valami könnyedebb dologban szerepelni. Ugyanakkor azt is jól észben tartja, kinek köszönheti a kiugrást: *„Azt hiszem, ha Paul a telefonkönyvet akarná megfilmesíteni, neki gondolkodás nélkül igent mondanék erre is..."*

Sztáremlék-iratok

Már több mint egy esztendeje, hogy Marlon Brando 5 millió dollárt vett fel a Random House kiadótól emlékiratainak megírásáért. Brando azonban a mai napig még a kötetet ajánló sorok lefirkantásáig sem jutott el, márpedig így igencsak kérdéses, hogy a kiadó tartani tudja-e az 1993-ra tervezett könyvpremiert...

Cher viszont nem tétlenkedett, kötetben adta ki visszaemlékezéseit. A neves énekesnő-filmszínészt azonban ösztönözhette írásra egy másik emlékirat, volt férjéé, *Sonny Bono*é, aki őt nem mindig a legkedvezőbb színben tüntette fel. Cher most saját szemszögéből írta meg házasságainak történetét, de ír szerelmeiről, speciális tornagyakorlatairól, gyermeknevelésről – és nem utolsó sorban filmjei megszületési körülményeiről is.

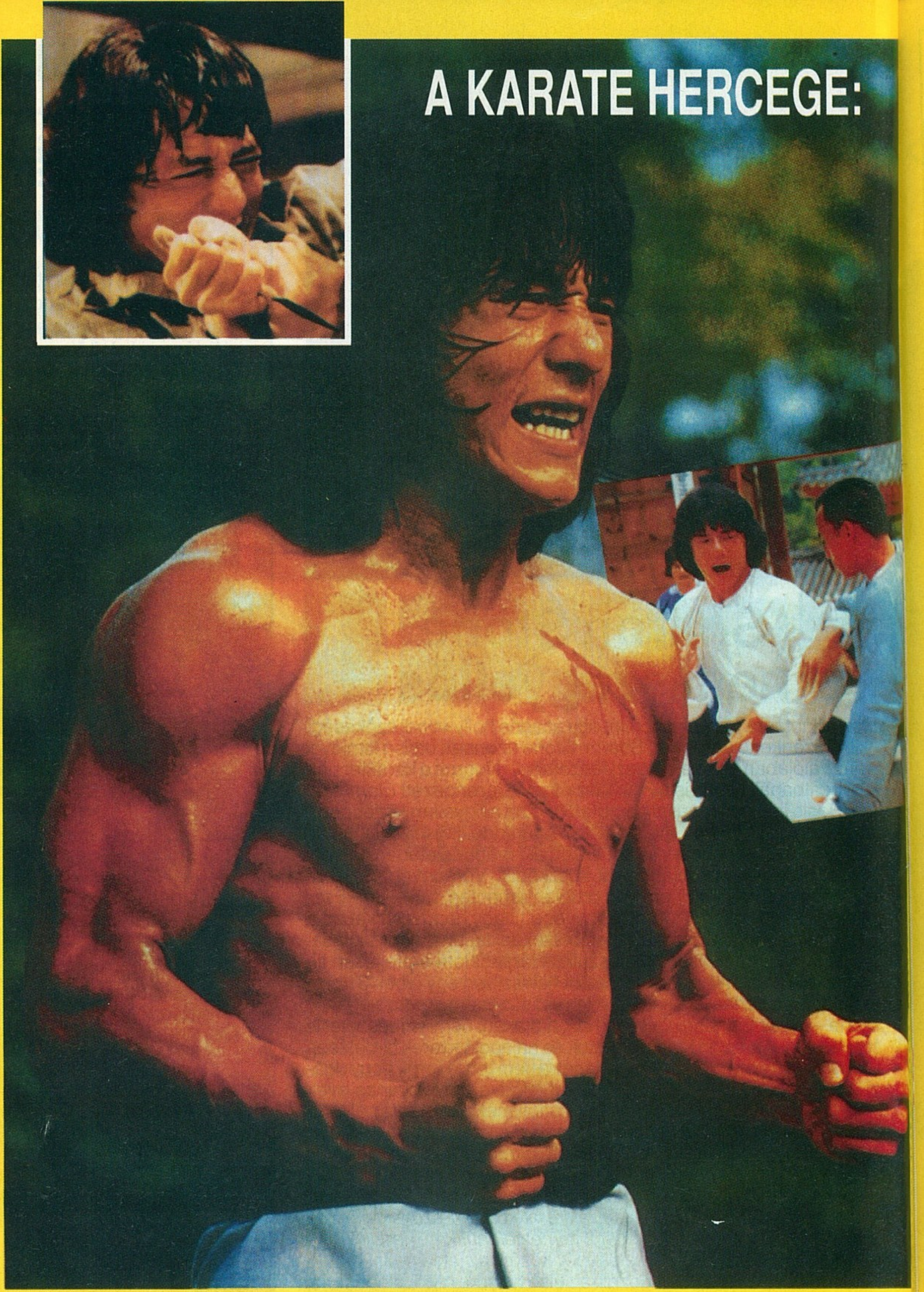
Izabella királynők

Tovább tart a versenyfutás a két Kolumbusz-produkció között. A két forgatásról változatlanul kevés hír szivárgott ki koranyárig. A *Ridley Scott* által rendezett műben – az utolsó hírek szerint – *Sigourney Weaver* vállalta el Izabella királynő szerepét, aki támogatta Kolumbuszt útja indulása előtt. A másik produkcióban *Rachel Ward* játssza Izabellát, olyan színésztársak mellett, mint *Marlon Brando* és *Tom Selleck.*

A KARATE HERCEGE:

Amikor 1973-ban a már életében legendává vált Bruce Lee lehunyta szemét, sokáig kérdéses maradt, lesz-e egyáltalán olyan hongkongi színész, aki valaha is a nyomdokába léphet. Bruce hihetetlenül magasra tette a mércét: neki köszönhető, hogy a karatefilmek nemcsak betörtek Európába és Amerikába, hanem fantasztikus népszerűségre is szert tettek. Bruce teljesen forradalmasította a hongkongi filmgyártást, a gazdag amerikai tapasztalatai alapján szakított az addigi kötetlen, nagyrészt a rendező teljhatalmára és az improvizációra, az ebből fakadó igénytelenségre épülő stúdiómunkával. A hollywoodi munkamódszer átvétele megfeküdte a régi, konzervatív filmes gárda gyomrát, akik érdekeiket és kiváltságaikat féltve minden alkalmat megragadtak, hogy hátráltassák, akadályozzák az új módszer átvételét. Bruce Lee halálával megoldódni látszott a probléma, bár akadt egy fiatalember, aki felismerte, hogy az igazi sikerhez csak ez az egy út járható. Hosszú évek kemény munkájával sikerült felküzdenie magát a csúcsra, s ha Bruce Lee trónját nem is fenyegeti veszély, a legnagyobb karatéssá nőtte ki magát azóta.

Ő *Jackie Chan.*

Tizenhat évesen végzett a Hongkongi Kínai Opera iskolájában, s azóta szerepel filmen. Maga sem tudja, hány mozit verekedett már végig...

A Hongkongi Kínai Operában nem éppen áriára oktatják a nebulókat, a suli az egyik legismertebb s legelismertebb artista- és kaszkadőrképző intézet a Távol-Keleten. A hallgatók többek között megismerkednek a harcművészetek különböző válfajaival, ám a küzdősportok mellett színészetet is tanulnak. Nem véletlen, hogy nagyrészt közülük kerülnek ki a karatefilmek statisztái, szereplői, akik közül nem egy már a nemzetközi hírnévig vitte.

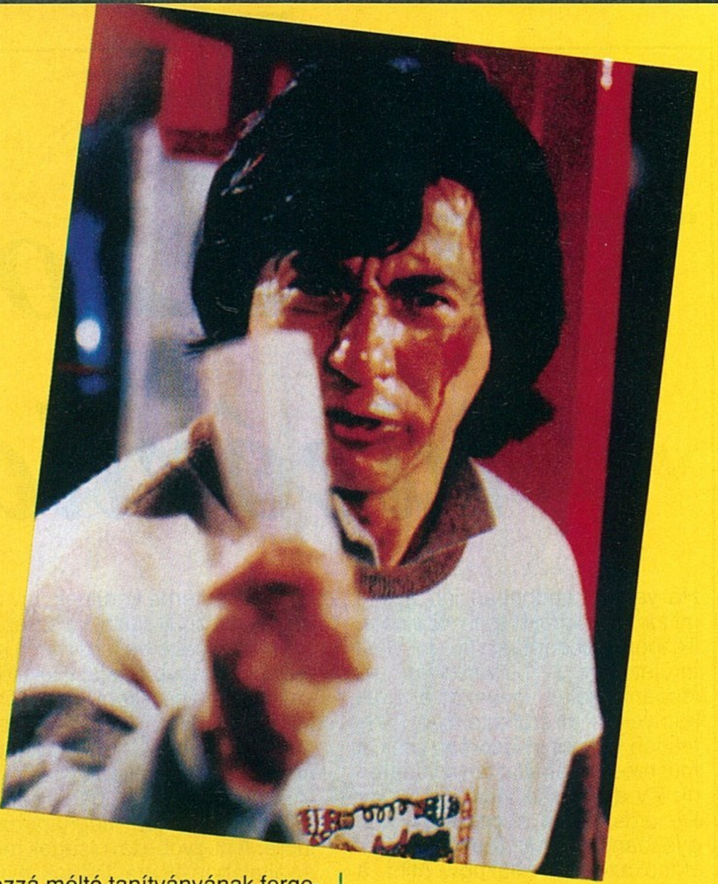
Az 1954-ben született Jackie Chan jó tanítványnak bizonyult, s ennek köszönhetően mint gyermekszínészt szerződtették. Már ekkor kitűnt bámulatos ügyességével és mozgékonyságával, a küzdősportokban való jártasságával. Hamarosan már kaszkadőrként foglalkoztatták, s innen már csak egy lépés volt számára, hogy a különböző harcjelenetek megtervezését és betanítását is rábízzák. A kis Chan tehát ügyesen megállt a lábán. Ez igazán nagy szó, hiszen a gyermekkora nem nélkülözte a dickensi fordulatokat.

Földműves, szegényparaszt szülei a kommunista államosítások hírére menekültek Hongkongba. Helyzetük gyakorlatilag semmit sem változott, az utcán tengődve, a legnagyobb nyomorúságban éltek. A kis Chan Kwong Sang az angol kórház elsősegélyrészlegén született, lévén éppen az épület szomszédságában érték édesanyját az első szülési fájdalmak. Apja viszont csak hétnapi keresgélés után talált rá a családjára. A találkozás öröme nem tartott sokáig, mivel a gyermekről nem tudtak gondoskodni, a szülők 26 dollárért eladták csecsemőjüket a kórház egyik orvosának. Egy évvel később – miután nagy nehezen sikerült állást és lakást találniuk – újra magukhoz vették a gyereket.

1960-ben Chan szülei Canberrába települtek át, ahol az amerikai konzulátus főszakácsaként, illetve gondnoknőjeként dolgoznak ma is, ám a kisfiút nem vitték magukkal Ausztráliába. A kis Chan, miután sikerrel felvételizett, a Hongkongi Kínai Opera iskolájának tanulója lett. Annak ellenére, hogy nem ismertek vasár- és ünnepnapot (mindennap keményen megdolgoztatták őket, és aki

Jackie Chan

rosszul szerepelt, az nem kapott enni és megbotozták), Chan szeretettel emlékszik vissza az iskolára és tanítómesterére, *Yu Jim Yuen*re. Mellesleg tanítómestere azt terjesztette róla, ő volt a legjobb, legtehetségesebb tanítványa.

Chan megállás nélkül robotolt a stúdiókban, elvégre Hongkongban tényleg nincs megállás, a filmek szerény költségvetéssel, napi tizenkét órai munkával, egy, maximum két hét alatt készülnek. A munka tehát sok, a fizetség kevés, de hőbörögni nem érdemes,

hiszen minden reggel állástalan színészek tucatjai ácsorognak a stúdiók bejáratánál, üresedésre várva.

Kaszkadőrként és koreográfusként számtalan filmben dolgozott, de emellett gyakran kapott kisebb szerepeket is. 1971-ben azután megnyílt a lehetőség arra, hogy bizonyítson, a *Törött ujjú mester* (Master with Cracked Fingers) című filmben már övé volt az egyik főszerep. Ebben az időszakban még *Ch'eng Lung* néven szerepelt. Az igazi áttörésre hat évvel később került sor, amikor is *A kígyó a sas árnyékában* (Snake in the Eagle's Shadow) egy csapásra ismertté tette a nevét, sőt az ázsiai közönség egyik kedvence lett. Népszerűségének köszönhetően már ő diktálhatta a feltételeket a Seasone nevű stúdiónak: új szerződését csak úgy volt hajlandó aláírni, ha gázsiját produkciónként állapítják meg, ráadásul beleszólhat a forgatókönyv megírásába is.

Jackie Chan néven Yuen Woo Ping filmjében, *A részeges mester*ben (Drunken Master, 1978) mutatkozott be, s egyben ez lett első filmje, amely eljutott Amerikába és Európába. A piás mester és a hozzá méltó tanítványának fergeteges komédiázása óriási sikert aratott. Ennek hatására természetesen sorozatban jöttek a főszerepek, s hamarosan mint Bruce Lee lehetséges utódját tartják számon. Ekkorra már nagyrészt maga írta, rendezte, koreografálta és játszotta filmjeit. Sikereihez nagymértékben hozzájárult, hogy szakított a hagyományos kung-fu filmek stílusával, s egy új irányzat, a kung-fu-komédiák elindítója lett. Ennek lényege, hogy bár a történet legtöbbször komoly, előadásmódja már vidám: hatalmas parodisztikus verekedések, vígjátéki fordulatok, bombasztikus ötletek oldják a feszültséget, melyek sajátos hangulatot teremtenek. Az ő ötlete volt például az aláforgatás, vagyis a verekedéses jelenetek felgyorsítása is.

Bruce Lee példáját látva Jackie Chan érezte, ha nem akar megrekedni az ázsiai sztár színvonalán, mindenképpen Amerikára kell koncentrálnia. Így amikor 1980-ban meghívták egy amerikai–hongkongi koprodukció, *A nagy civakodás* (The Big Brawl) egyik főszerepére, habozás nélkül igent mondott. A rendező, *Robert Clouse* egyébként tudta, kit kell választania, ő készítette egykoron Bruce Lee legsikeresebb filmjét, *A sárkány színre lép* (Enter the Dragon, 1973) című mozit. Az egyébként a legjobb esetben is csak közepes film jelentős sikert aratott, s ezáltal megnyitotta az utat Amerika felé Jackie Chan előtt is. Chan szövetségre lépett *Raymond Chow* producerrel, aki *Golden Harvest* nevű cégével hasonló babérokra pályázott, mint ő. Közös munkájuk a tucatnyi világsztárt felvonultató *Ágyúgolyó-futam,* (1980), az Amerikát átszelő őrült autóverseny képes krónikájának első és második része. A fergeteges sikert aratott produkciókat újabbak követték, köztük a *Leszámolás Hongkongban* (1985), amelyben egy New York-i rendőrnyomozó szerepében új arcáról mutatkozott be Chan

Amerikai sikerfilmjei megteremtették az alapot ahhoz, hogy maximálisan a maga ura legyen, s megvalósítsa rendezői elképzeléseit. Közismert, hogy Chan mindent maga csinál, még a legveszélyesebb jeleneteket is. Majdnem a karrierje is kettétört, amikor 1987-ben, *Az istenek fegyverzeté*nek forgatásán súlyosan megsérült. Elvétett egy ugrást, négy méter magasból lezuhant, és koponyaalapi törést szenvedett. Balesete ugyan óriási reklámot jelentett a filmnek, neki viszont két agyoperációt, s majd kétéves kihagyást. Kedvenc figurájával, a *Rendőrsztori* Chan felügyelőjével tért vissza a vászonra, a történet folytatásában.

Bár a Jackie Chan név ma már jól cseng szerte a világban, Chan tudja, hogy a neheze még hátra van. Helyzete a kiugró sikerek ellenére gyakorlatilag nem változott, a nagy előd szelleme biztosan állja az ostromot. Ma is éppen úgy érvényesek azok a gondolatok, amelyeket vagy öt évvel korábban nyilatkozott erről: *„Bruce Lee, aki évekig szerepelt amerikai filmekben és elfogadott amerikai színésszé lett, elnyerte az amerikai nézők spontán szeretetét. Engem egyelőre csak artistaként fogadnak el, aki különleges dolgokból tart bemutatót. De hiszem és remélem, hogy sikerül majd bebizonyítanom, a fizikai teljesítményeim mögött színészi adottságok is meghúzódnak. Ha ez így lesz, remélem, megnyílnak előttem is a nagy amerikai sikerek felé vezető kapuk."*

Sz. G. G.

Magyarországon bemutatott filmjei:
Ágyúgolyó-futam (Cannonball Run, 1982 USA) r: Hal Needham
Leszámolás Hongkongban (The Protector, 1985 USA) r: James Glickenhaus
Rendőrsztori (Police Story, 1986) r: Jackie Chan
Az istenek fegyverzete (Armour of Gods, 1987 HK–YU) r: Jackie Chan
A rendőrsztori folytatódik (Police Story II., 1988) r: Jackie Chan
Meneküljetek, nyomozunk (Tokyo Powerman, 1989) r: Samo Hung
Az istenek fegyverzete II. A Kondor-akció (Armour of Gods II. Operation Condor, 1991 HK–YU) r: Jackie Chan

Londoni Videóvilág

Ha valaki Londonban jár, szinte mindenütt videókölcsönzőkbe botlik, igaz, elsősorban a sűrűn lakott területeken. A belvárosban, az idegenforgalmi nevezetességek környékén, az áruházakban, üzletekben viszont elsősorban csak új műsoros kazettákat lehet vásárolni: így a HMV, a Virgin, a Tower Records óriási shopjaiban. Hegyekben állnak az üres audio- és videókazetták, csakúgy mint a műsorosak. A filmek döntő többsége amerikai, akad azonban angol és „kontinentálisnak" nevezett európai filmpolc is. A magyar turista itt örömmel fedezheti fel Szabó István és Jancsó Miklós egy-egy világhírű alkotását is.

Az árak a filmek újdonságának függvényében emelkednek, többnyire 6 font 99 pennytől 30 fontig (1 font= kb. 110 forint), de a legeslegújabb, a mozikban még vetített filmek, mint például a Barbra Streisand rendezte Hullámok hercege 60 fontért vihető haza kazettán. A legolcsóbb videókat a „Sale" (kiárusítás) feliratú polcokon találhatja meg a vásárló. Ott jártamkor Dolph Lundgren első filmje, a Masters Of Universe szerepelt a legelérhetőbb árú videók között, egy penny híján 3 fontért.

A londoni videótékákat járva első pillantásra nem sokban különböznek a hazai videókölcsönzőktől, legfeljebb abban, hogy tágasabbak és nagyobb a kínálatuk. Itt is vagy tagsági díjat kell fizetni, amely mint egy csekkszámla működik, vagy kölcsönzött videónként kérnek kölcsönzési díjat.

A karton kitöltésekor valamilyen igazolványt kérnek, s az adatok egy komputerbe kerülnek. Így azután a kölcsönhálózat valamennyi számítógépébe bekerülnek a kölcsönözni vágyó adatai. Egy pillanat alatt le lehet tiltani egy notóriusan késve fizető, kölcsönző vagy egyáltalán nem tisztességes kuncsaft újabb próbálkozásait.

A kölcsönzési díj: 1 font 50 pennytől 3 fontig terjed meghatározott időre. A nagyobb távolságok miatt ez általában 48 óra. Diákok, nyugdíjasok, munkanélküliek a mozikkal ellentétben itt nem kapnak kedvezményt. Ellenben a gyermek- és ifjúsági filmek, az úgynevezett „családi" filmek olcsóbbak. Drágának tűnik a díj a forint szorzószámával, de a mozik iszonyatosan drágák. A belvárosi bemutató mozikban 7–12 fontig mentek fel idén az árak. A külsőbb kerületekben 4-től 7 fontig lehet jegyet kapni. Nos, lehet, mert szombat és vasárnapot kivéve a mozik konganak az ürességtől. Így is inkább az összebújni vágyó fiatalok vagy megszállott mozirajongók járnak filmet nézni. Még a számtalan kultúrközpontban sem sokkal olcsóbbak a jegyek.

A videókölcsönzők forgalma arányaiban nem nagyobb mint nálunk, mert Angliában is elterjedt a számtalan, műholdról sugárzott tévé program, köztük a Movie Channel vagy Comedy Channel, ahol álló nap jobbnál jobb új és klasszikus filmeket sugároznak.

No persze, külön díjazásért. Egy kis kartonlapocskát kell bedugni a készülékbe. Ez 16 fontba kerül, és általában egy hónapig érvényes, vagy annak megfelelő mennyiségű film nézésére jogosít. Így a videókölcsönzőket általában azok keresik fel, akik vagy nem tudják megfizetni a 16 fontot, vagy kifejezetten egy-egy különlegesen keresett filmet szeretnének megnézni.

A kiszolgálás elsőrangú. Magazinok, frissítők, jó zene fogadja a látogatót, tágas, teli polcokkal. Itt egy-egy keresett filmből többel is rendelkezik az üzlet. Nem fordulhat elő, hogy azt mondják: „sajnos a filmet éppen kölcsönzik, várjon egy napot".

Filmeket vásárolni is lehet 3-tól 10 fontig. Kérdésemre, vajon azért adják-e el ezeket a videókat, mert esetleg kopottak vagy agyonhasználtak, a következő választ kaptam: A kazettáknak nincs minőségi hibájuk, csupán azért adják el, mert kevés volt irántuk az érdeklődés. Vagy mert elszámították magukat, és több kópiát rendeltek a keresletnél. Ha esetleg mégis előfordulna hiba, akkor a filmet azonnal visszaveszik és kicserélik.

A tékákban három filmnél többet egyszerre Londonban sem adnak ki, csak kivételes alkalommal: törzsvendégeknek, klubtagoknak. A késve visszavitt kazettákért Londonban is rá kell fizetni.

London-szerte csábos prospektusok próbálják vásárlásra csábítani a polgárt: vegyél egy műsoros videókazettát 10 font 99 pennyért, s akkor ingyen kapsz másik kettőt! A közelmúlt filmslágereit lehet így megrendelni a Reszkessetek betörőktől a Micsoda nő!-ig, szinte végtelen választékban.

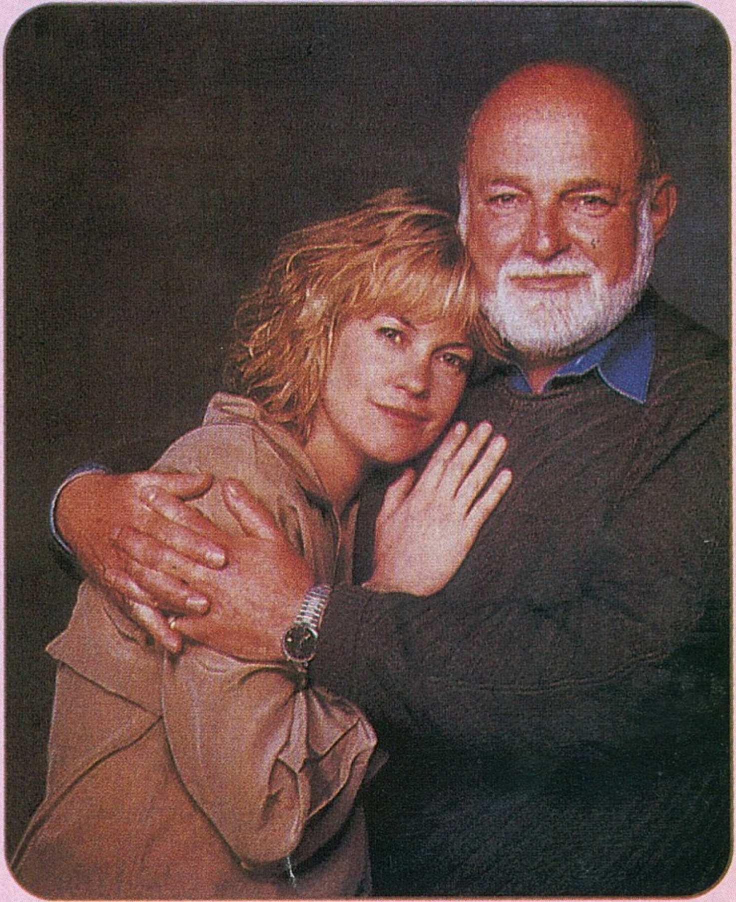
Tatár Eszter

Melanie Griffith

A DOLGOZÓ LÁNY

John Schlesinger rendező oldalán

Jonathan Demme filmjében: Valami vadság

„Tehetség? Sajnos fontos. Még nem jöttem rá, hogy nekem mihez van.”

Melanie Griffith

VAD TEREMTÉS

Sztárgyerek. Tizenévesen ígéretes csillag, huszonévesen alkoholista, harmincévesen Hollywood egyik vezető primadonnája. Melanie Griffith eddigi életpályájának főbb állomásai, mint látjuk, nem sokban különböznek a hollywoodi átlagkarrierektől. Édesanyja Tippi Hedren, Hitch papa felfedezettje és kedvence, édesapja Peter Griffith ingatlanügynök, aki nem sokkal lánya születése után elvált Hedrentől. Tippi Noel Marschall producerrel vigasztalódott, a kis Melanie-nak pedig négy mostohatestvér jutott osztályrészül. Minden adva volt tehát a felhőtlen gyermekkorhoz, jólét és gazdagság, így csak természetes, hogy semmi sem volt jó. Vad és kezelhetetlen teremtés volt tinédzserként, mindenkivel összerúgta a port, még a katolikus iskolából is kitiltották. Ráadásul utálta a mozit. Ha a családi tűzhely lángja nem takarékon ég, ha szülei élete nem a gazdagság és hírnév körül forog, feltehetően az ő sorsa is másképp alakult volna. Így azonban szeretetéhségét, alig tizennégy évesen, az első férfi karjaiban próbálta csillapítani, s ez a férfi történetesen egy Don Johnson nevű 21 éves fiatalember lett, aki éppen akkortájt készült Hollywood meghódítására. *„Elhatároztam, hogy ő lesz az első férfi az életemben. Bumm, megtörtént”* – emlékszik vissza Melanie a kezdetekre.

VÁLÁS ÉS ELVONÓKÚRA

A folytatás négyévi vadházasság, majd a hivatalos ceremónia a nagykorúság elérésekor. Az intézmény azonban így már nem funkcionált, Donról alig hat hónap leforgása alatt kiderült, hogy a házasságot nem az ő számára találták ki. Az eredmény nőügyek sokasága, rengeteg vita, veszekedés, közös fotók a Playboyban, címlapsztorik a pletykalapokban.

A válás megviselte Melanie-t, aki a kábítószerekhez és az alkoholmámorba menekült. Majdnem eltűnt a süllyesztőben. A poharak és a pirulák világából a kubai származású színész, Steven Bauer emelte ki, akivel 1982-ben lépett frigyre, s három évvel később egy fiút szült neki. Az ő ösztönzésére iratkozott be Stella Adler New York-i színiiskolájába, de ekkortájt figyelt fel rá Brian DePalma is.

1986-ban Melanie elvált a második férjétől, majd a sikerei ellenére újra csak az alkohol keresztezte útját. Egy elvonókúra végeztével viszont már megint a régi karok között találta magát. Don Johnsonnal *„korán házasodtunk össze”* – mondja ma, *„de most, hogy másodszorra is hozzámentem, remélem nem lesz több kitérő”.* Don persze semmit sem változott, változatlanul tisztes megélhetést nyújt a botránylapok firkászainak, s időnként az őrületbe kergeti Melanie-t, aki ennek ellenére kitart mellette. Sőt egy közös gyermekük is született. A klasszikus *„se vele, se nélküle nem tudok élni”* esete tanúi vagyunk, amelyet jól tükröznek Melanie szavai is: *„Én legelsőnek is Donba voltam szerelmes, s úgy néz ki, az utolsó is ő lesz, de élni már nem nagyon lehet vele”.* Ennek megfelelően az írott sajtóban egy darabig még biztosított a jelenlétük. S hogy mi a helyzet a filmmel? Első szerepét még 1975-ben, Arthur Penn detektívfilmjében, az *Éjszakai játszmá*ban kapta, stílszerűen egy nimfomániás tinit alakított. Egyébként véletlenen múlt az egész. *„azt hittem, fotómodellt keresnek, és jelentkeztem”...* Visszhang nélküli, másodrendű filmek sora következett, a moziban és a tévében egyaránt. Leginkább krimikben, akciófilmekben foglalkoztatták epizodistaként, például a Ross MacDonald regénye nyomán készült *Felkavart víz*ben (1976) vagy az országutak lovagjai, a kamionosok világában játszódó *Acélcowboy*ban (1978). Magánéleti zűrjei, a költséges pótszerei (kábítószer, pia) veszélyes vizekre sodorták. A pénzínség miatt egyre gyakrabban vállalt olyan szerepeket, amelyek pusztán szőkeségének és idomainak mutogatásában merültek ki.

Második házassága még épp időben állította meg a lejtőn, s az Adler-féle színitanoda elvégzése is új reményekkel kecsegtetett. A szerepkör azonban egyelőre a régi maradt, egy pornósztárt alakított Brian DePalma legerotikusabb, legmeglepőbb és legvérfagyasztóbb filmjében, az *Alibi-test* (1984) című Hitchcock-hommage-ban, s egy sztriptízklub táncosnőjét Abel Ferrara kemény és feszes thrillerjében, a *Félelem városá*ban (1985). A *Valami vadság* (1986) című Jonathan Demme-produktum is a régi sláger, bár 78-as fordulaton előadva. Luluja érzéki, férfifaló teremtés, aki játszi könnyedséggel csavarja ujjai köré a másik nem jeles képviselőit, ezúttal Jeff Danielst. Lulu valóban lebilincselő jelenség, különös szokásokkal és életveszélyes baráti körrel. Az egyszerű hétvégi kiruccanásnak indult road-movie-zásuk tragédiába torkollik, az erotika és az erőszak áldozatául esik.

A *Valami vadság* kedvező fogadtatását követően Melanie életében az 1988-as esztendő hozta meg a régen várt fordulatot. Három filmje is befutott! Mike Figgis *Viharos hétfőj*e ügyes keveréke a bűnügyi és romantikus meseszálaknak, a középpontban Tommy Lee Jonesszal és Melanie-val, akik egy amolyan igazi „amerikai hétvégét” csapnak össze egy angol városban. Ám természetesen semmi sem úgy alakul, ahogy szerették volna.

„Te jó ég, kit érdekel egy mexikói paraszt lázadása a városi vállalkozók ellen?” – tették fel a kérdést a kritikusok Robert Redford *A milagrói babföldháború* (The Milagro Beanfiled War) című filmje bemutatója kapcsán. Redford mégis jól választott, mozija nagy szakmai és közönségsikert aratott, pedig többnyire ismeretlen, főleg latin-amerikai színészekkel dolgozott. Érdekes módon Melanie jól kijött a többiekkel, a nemzetközi csapat hasznos tagjának bizonyult.

Michael Douglasszel – Fehők közül a nap

Tom Hanks oldaláln a Hiúságok máglyája című filmben

Cherry 2000 – itthon még nem láthattuk

Magyarországon bemutatott filmjei

Éjszakai játszma (Night Moves, 1975) r: Arthur Penn MOKÉP videó
Felkavart víz (The Drowning Pool, 1976) r: Stuart Rosenberg
Acélcowboy (Steel Cowboy, 1978) r: Harvey Laidman TV
Alibi-test (Body Double, 1984) r. Brian DePalma MOKÉP Videókiadó
A félelem városa (Fear City, 1985) r.: Abel Ferrara
Valami vadság (Something Wild, 1986) r: Mike Figgis Zoom
Viharos hétfő (Stormy Monday, 1988 GB) r. Mike Figgis Zoom
Dolgozó lány (Working Girl, 1988) r. Mike Nichols Duna Film
Csendes terror (Pacific Heights, 1990) r. John Schlesinger
A hiúságok máglyája (The Bonfire of the Vanities, 1990) r. Brian DePalma Intercom
Felhők közül a nap (Shining Through, 1991) r: David Seltzer

Harrison Forddal az ágyban – Dolgozó lány

John Schlesinger filmjében, a Csendes terrorban

A CSISZOLT GYÉMÁNT

A sikertrilógiát a *Dolgozó lány* zárta, mellesleg ez az a film, amely már a szakmai elismerést is meghozta Melanie számára. Azt, hogy a kritikusok és a szakmabeliek végre már nemcsak azt a kis (nagy), tetovált fenekű nőstényt látták benne. A soványka, vékonyan csordogáló cselekmény – a hősnő, a dolgozó lány állást keres, lehetőleg olyat, ahol nem zaklatják –, az ordító közhelyek teljesen más megvilágításba kerülnek Mike Nichols filmjében, hála a rettentően profi és nagyszerűen megírt párbeszédeknek, a remekül időzített poénoknak, a sztárok élményszámba menő játékának. Melanie felnőtt partnereihez; Sigourney Weaverhez és Harrison Fordhoz (ő játssza a nagy Ő-t, a két nő küzdelmének tárgyát), zseniálisan bolondozzák végig a mozit. Melanie az első díját, a Golden Globe-ot kapta ezért az alakításáért (s egy Oscar-jelölést), mégis elsősorban a hősnő és saját maga között vont párhuzam miatt érdekes a mozi: *„karrierem során sajnos sohasem voltam elég kemény, még annyira sem, mint a Dolgozó lányban"* – vallja ma be.

„Melanie különlegesen nagy tehetség volt már korábban is, de azóta sokkal jobb lett" – állítja Brian DePalma, aki *A hiúságok máglyája* egyik főszerepére Melanie-t szerződtette. *„Amikor megismertem, csiszolatlan gyémántként csillogott, de most már minden tekintetben érett, megfontolt és kiváló alakításokat nyújt."* Egy többszörös milliárdos gyáros csalfa feleségét kellett megformálnia, s a szerep révén új árnyalatokkal gazdagította játékstílusát. *„Már az első pillanatban látszott, hogy a rám osztott szerep sokkal bonyolultabb, s ezáltal érdekesebb, mint bármelyik, amit csak valaha kaptam, és minden eddiginél többet hozott ki belőlem. Igyekeztem minél több személyes vonatkozással megtölteni az alakítást, és nagyon bátorított, hogy merészebb lehettem a munkámban. Gyakorlatilag szabad kezet kaptam Brian De Palmától."* A film nemrégiben jelent meg idehaza és videón, ám a honi mozikban már látható Melanie Griffith legújabb filmje is, a Douglas-gyárból kikerült *Felhők közül a nap,* amely egy romantikus II. világháborús kémtrhriller, a '40-es évek stílusában előadva, a nagy, klasszikus háborús filmeposzok leegyszerűsített cselekménymodelljének ellenpárjaként.

Egy hosszú lábú lány bikiniben kiszáll a medencéből, és megkérdi Paul Newmant: *„Nem akarsz bekenni napolajjal?"* Mire Harper felügyelő azt válaszolja: *„Nincs rá szükség, mire 30 éves leszel, tökéletesen leégsz."* Tulajdonképpen nem sok hiányzott ahhoz, hogy a megvesztegethetetlen magáncserkész szavai látnoki próféciaként beteljesüljenek. Melanie mindent megtett ennek érdekében; ivott, kábítózott, fiúzott, s csak a legnagyobb nehézségek közepette sikerült talpon maradnia. Az első kettőből állítólag teljesen kigyógyult, Don Johnson viszont végzetes vonzerőt gyakorolt rá. Hihetetlen, de igaz, karrierje csúcsán a végre igényes szerepek és magánéletének nemigen csituló viharai között vergődik.

Sz. G. G.

Viharos hétfő

